

Aalborg Universitet
Rektor Per Michael Johansen
Pernille Lykkegaard Jensen

Sendt pr. e-mail:
aau@aaau.dk, rektor@aaau.dk, plj@adm.aau.dk

Betinget positiv akkreditering af eksisterende kandidatuddannelse i jura

Akkrediteringsrådet har 24. september 2015 akkrediteret kandidatuddannelsen i jura **betinget positivt**, jf. akkrediteringslovens § 14, stk.1.¹ Rådet har truffet afgørelsen på baggrund af vedlagte akkrediteringsrapport fra Danmarks Akkrediteringsinstitution. Rådet har fastsat akkrediteringsperioden til to år.

Rådet har vurderet uddannelsen ud fra de kriterier for relevans og kvalitet, som fremgår af akkrediteringsbekendtgørelsen² og ”Vejledning til uddannelsesakkreditering (eksisterende uddannelser og udbud)”, 30. september 2013.

Rådet finder samlet set, at uddannelsen lever op til betingelserne for en betinget positiv akkreditering, men at uddannelsen ikke fuldt ud lever op til betingelserne for en positiv akkreditering. Det er rådets vurdering, at kravene i akkrediteringsbekendtgørelsens kriterium 2 er delvist opfyldt.

Den akkrediteringsfaglige vurdering af uddannelsen er en helhedsvurdering. Rådet har i behandlingen af de enkelte kriterier identificeret en række problemer, som har betydning for den samlede vurdering af uddannelsens relevans og kvalitet. I forbindelse med opfølgningen på den betinget positive akkreditering skal institutionen forholde sig til både afgørelsesbrevet og akkrediteringsrapporten, hvor de kritiske vurderinger er nærmere udfoldet og begrundet.

Rådet vil ved genakkreditering af uddannelsen inden for den af rådet fastsatte periode vurdere, om der er rettet op på de forhold, som har medført den betinget positive uddannelsesakkreditering, jf. akkrediteringslovens § 16, stk. 1.

Ved afgørelsen har rådet lagt vægt på følgende kritiske vurderinger fra akkrediteringspanelet. Vurderingerne er udfoldet yderligere i akkrediteringsrapporten.

Rådet har i sin afgørelse lagt vægt på, at de studerende har begrænset adgang til det juridiske forskningsmiljø bag uddannelsen gennem undervisning og vejledning, hvilket betyder, at de studerende ikke i tilstrækkelig grad får en forskningsbaseret uddannelse.

Rådet anerkender akkrediteringspanelets vurdering af, at jura i vidt omfang er en professionsrettet uddannelse, og at der er så betydelige sammenhænge mellem retsvidenskabelig forskning og praktisk juridisk virksomhed, at der er gode grunde til at inddrage praktikere på uddannelsen med henblik på at ruste de studerende bedst muligt til at udøve såvel retsvidenskabelig som praktisk juridisk virksomhed.

¹ Lov nr. 601 af 12. juni 2013 om Akkrediteringsinstitutionen for videregående uddannelser (akkrediteringsloven).

² Bekendtgørelse nr. 745 af 24. juni 2013 om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner og godkendelse af nye videregående uddannelser (akkrediteringsbekendtgørelsen).

Akkrediteringsrådet

30. september 2015

Bredgade 38
1260 København K
Tel. 3392 6900
Fax 3392 6901
Mail akkr@akkr.dk
Web www.akkr.dk

CVR-nr. 3060 3907

Sagsbehandler
Malene Hyldekrog
Tel. 72 31 88 08
Mail mahy@akkr.dk

Ref.-nr. 14/007338-33

Rådet finder det dog afgørende, at de studerende har meget begrænset mulighed for adgang til det juridiske forskningsmiljø bag uddannelsen. Der er således tilknyttet få forskningsansatte undervisere fra det juridiske forskningsmiljø bag uddannelsen pr. studerende til uddannelsen. Derimod varetages undervisning i høj grad af praktikere, der ikke har forpligtelse til at forske. Samtidig får 50 % af de studerende i forbindelse med udarbejdelsen af deres speciale vejledning af eksterne undervisere. Disse forhold betyder, at der ikke er balance i forholdet mellem inddragelse af forskere og praktikere med den konsekvens, at de studerende ikke i tilstrækkelig grad får en uddannelse, som er forankret i og baserer sig på forskning.

Rådet noterer akkrediteringspanelets anerkendelse af, at forskningsmiljøet er aktivt, og at uddannelsesledelsen har tilkendegivet, at de vil sikre en fortsat konsolidering. Panelet har dog lagt særlig vægt på, at der bag uddannelsen skal være en solid forskningsbaseret af alle uddannelsens fagelementer, og at de studerende skal have mulighed for god kontakt til forskningsmiljøet. Den aktuelle situation med et mindre og sårbart forskningsmiljø giver ikke tilstrækkelig vished for, at dette vil være gældende for hele den seksårige akkrediteringsperiode.

Rådet noterer, at universitetet vil udarbejde en strategi for brug af hhv. forskere og praktikere på uddannelsen i indværende år. Rådet lægger i den forbindelse dog vægt på akkrediteringspanelets vurdering af, at det er for tidligt at vurdere implementeringen af den planlagte strategi.

Akkrediteringen er gældende til og med 24. september 2017, jf. akkrediteringslovens § 16.

Inden akkrediteringsperiodens udløb træffer rådet afgørelse om akkreditering på baggrund af en supplerende akkrediteringsrapport. Institutionen skal inden da indsende tilstrækkelig og relevant dokumentation for ændringer af ovenstående forhold, således at Danmarks Akkrediteringsinstitution kan udarbejde den supplerende akkrediteringsrapport. Danmarks Akkrediteringsinstitution vil oplyse institutionen nærmere om proces og tidsfrister.

Såfremt uddannelsen på dette tidspunkt fuldt ud lever op til betingelserne for en positiv akkreditering, vil I kunne udbyde uddannelsen for den resterende turnusperiode, som er fastsat til 6 år, jf. akkrediteringslovens § 15.

Klagevejledning

Rådets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. akkrediteringslovens § 28, stk. 1.

Retlige spørgsmål til denne afgørelse kan dog indbringes for Styrelsen for Videregående Uddannelser, jf. akkrediteringslovens § 28, stk. 2.

Det betyder, at I kan klage til Styrelsen for Videregående Uddannelser, hvis I mener, at afgørelsen ikke følger de regler, som gælder for akkreditering af videregående uddannelser. I kan ikke klage over de faglige vurderinger i afgørelsen, da rådets faglige vurderinger er endelige. Fristen for at klage over retlige spørgsmål er senest 14 dage, efter at I har modtaget afgørelsen.

Danmarks
Akkrediteringsinstitution

Hvis I ønsker at klage over afgørelsen, skal I sende klagen til:

Styrelsen for Videregående Uddannelser
Bredgade 43
1260 København K
Eller på e-mail:
uds@uds.dk

I er velkomne til at kontakte direktør Anette Dørge på e-mail: akkr@akkr.dk, hvis I har spørgsmål eller behov for mere information.

Med venlig hilsen

Per B. Christensen
Formand
Akkrediteringsrådet

Anette Dørge
Direktør
Danmarks Akkrediteringsinstitution

Danmarks
Akkrediteringsinstitution

Bilag:
Kopi af akkrediteringsrapport

Dette brev er også sendt til:
Styrelsen for Videregående Uddannelser, Uddannelses- og Forskningsministeriet

Danmarks
Akkrediteringsinstitution

Akkrediterings- rapport

2015

AKKREDITERING AF EKSISTERENDE UDDANNELSE

BACHELOR- OG KANDIDAT- UDDANNELSE I JURA

AALBORG UNIVERSITET

Bachelor- og kandidatuddannelsen i jura, Aalborg Universitet
14/007338
September 2015
Publikationen er offentliggjort elektronisk på www.akkr.dk

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	3
Indstilling for bacheloruddannelsen i jura.....	5
Begrundelse for indstilling	5
Indstilling for kandidatuddannelsen i jura.....	6
Begrundelse for indstilling	6
Akkrediteringspanelet	8
I Uddannelsesguiden er uddannelsen beskrevet på følgende måde	9
Grundoplysninger.....	10
Uddannelsesetal	10
Uddannelsens mål for læringsudbytte.....	11
Uddannelsens struktur.....	13
Studieaktiviteter	15
Kriterium I: Behov og relevans.....	16
Kriterium II: Videngrundlag.....	21
Kriterium III: Mål for læringsudbytte.....	30
Kriterium IV: Tilrettelæggelse og gennemførelse	38
Kriterium V: Intern kvalitetssikring og -udvikling	46
Om akkrediteringen	51
Sagsbehandling.....	52
Dokumentation – samlet oversigt	52
Juridiske opmærksomhedspunkter	55

Indstilling for bacheloruddannelsen i jura

Danmarks Akkrediteringsinstitution (AI) indstiller bacheloruddannelsen i jura på Aalborg Universitet i Aalborg til:

Betinget positiv uddannelsesakkreditering

Begrundelse for indstilling

Bacheloruddannelsen i jura på Aalborg Universitet i Aalborg blev etableret i 2007. Bacheloruddannelsen indstilles til betinget positiv akkreditering, fordi akkrediteringspanelet har vurderet, at de studerende har begrænset adgang til det juridiske forskningsmiljø bag uddannelsen gennem undervisning og vejledning. Det betyder, at de studerende ikke i tilstrækkelig grad får en forskningsbaseret uddannelse.

På uddannelsen er der ansat relativt få forskere, og samtidig er der en stor studenterbestand. Forskningsmiljøet er et mindre miljø, som stadig er under opbygning. Miljøet har desuden været udfordret af flere typer af længerevarende fravær. Disse forhold gør, at forskningsmiljøet bag uddannelsen anses som sårbart.

På uddannelsen inddrages en stor andel af eksterne undervisere til at forestå undervisning og vejledning. Det anerkendes, at jura i vidt omfang er en professionsrettet uddannelse, og at der er så betydelige sammenhænge mellem retsvidenskabelig forskning og praktisk juridisk virksomhed, at der er gode grunde til at inddrage praktiskere på uddannelsen med henblik på at ruste de studerende bedst muligt til at udøve såvel retsvidenskabelig som praktisk juridisk virksomhed. Samtidig er det afgørende, at de studerende får en forskningsbaseret uddannelse i form af forskningsbaseret undervisning og vejledning. Derfor er det for eksempel problematisk, at over halvdelen af de studerendes bachelorprojekter vejledes af praktikere, der ikke har forpligtelse til at forske.

Akkrediteringspanelet har vurderet, at kombinationen med få forskere, et sårbart forskningsmiljø og en udstrakt anvendelse af praktikere betyder, at de studerendes adgang til forskningsmiljøet bag uddannelsen ikke er tilstrækkelig.

Akkrediteringspanelet anerkender, at forskningsmiljøet er aktivt, og at uddannelsesledelsen har tilkendegivet, at de vil sikre en fortsat konsolidering. Panelet har dog lagt særlig vægt på, at der bag uddannelsen skal være en solid forskningsbaseret af alle uddannelsens fagelementer, og at de studerende skal have mulighed for god kontakt til forskningsmiljøet. Den aktuelle situation med et mindre og sårbart forskningsmiljø giver ikke tilstrækkelig vished for, at dette vil være gældende for hele den seksårige akkrediteringsperiode.

Panelet bemærker derudover, at uddannelsen på andre områder fungerer godt. Næsten alle dimittender fortsætter i videre uddannelse og oplever derfor ingen ledighed. Uddannelsens indhold lever op til den danske kvalifikationsramme for videregående uddannelse, og der er sammenhæng mellem uddannelsens tilrettelæggelse og adgangskravene. Uddannelsens progression er bygget op omkring et alment, offentligt, formueretligt og procesretligt modul, der hver rummer en række fagelementer inden for den enkelte disciplin. De studerende undervises både på mindre hold og ved store forelæsninger, og der er afsat god tid til vejledning af de studerende i forbindelse med deres afsluttende opgave på uddannelsen. Underviserne er pædagogisk kvalificerede, og de studerende har mulighed for at gennemføre et udlandsophold eller et projektorienteret forløb, hvis de ønsker det.

Fakultetet indsamler og analyserer desuden relevant information om uddannelsen, og denne information bliver anvendt i det løbende kvalitetssikringsarbejde. Relevante aftagere involveres i arbejdet, og der er udarbejdet et overordnet koncept for periodiske evalueringer af hele uddannelsen med inddragelse af aftagere. Derudover noterer panelet, at universitetet har en intention om at udarbejde en strategi for brug af hhv. forskere og praktikere på uddannelsen i indværende år. Det er dog endnu for tidligt at vurdere implementeringen af den planlagte strategi.

Indstilling for kandidatuddannelsen i jura

Danmarks Akkrediteringsinstitution (AI) indstiller kandidatuddannelsen i jura på Aalborg Universitet i Aalborg til:

Betinget positiv uddannelsesakkreditering

Begrundelse for indstilling

Kandidatuddannelsen i jura på Aalborg Universitet i Aalborg blev etableret, i forlængelse af at de første studerende fra bacheloruddannelsen i jura på universitetet dimitterede. Nogle få studerende, der fulgte en overgangsordning for studerende med en cand.merc.jur.-uddannelse, dimitterede i 2011, mens de første studerende, der havde fulgt et helt cand.jur.-forløb, dimitterede i 2012.

Kandidatuddannelsen indstilles til betinget positiv akkreditering, fordi akkrediteringspanelet har vurderet, at de studerende har begrænset adgang til det juridiske forskningsmiljø bag uddannelsen gennem undervisning og vejledning. Det betyder, at de studerende ikke i tilstrækkelig grad får en forskningsbaseret uddannelse.

På uddannelsen er der ansat relativt få forskere, og samtidig er der en stor studenterbestand. Forskningsmiljøet er et mindre miljø, som stadig er under opbygning. Miljøet har desuden været udfordret af flere typer af længerevarende fravær. Disse forhold gør, at forskningsmiljøet bag uddannelsen anses som sårbart.

På uddannelsen inddrages en stor andel af eksterne undervisere til at forestå undervisning og vejledning. Det anerkendes, at jura i vidt omfang er en professionsrettet uddannelse, og at der er så betydelige sammenhænge mellem retsvidenskabelig forskning og praktisk juridisk virksomhed, at der er gode grunde til at inddrage praktikere på uddannelsen med henblik på at ruste de studerende bedst muligt til at udøve såvel retsvidenskabelig som praktisk juridisk virksomhed. Samtidig er det afgørende, at de studerende får en forskningsbaseret uddannelse i form af forskningsbaseret undervisning og vejledning. Derfor er det for eksempel problematisk, at halvdelen af de studerendes specialer vejledes af praktikere, der ikke har forpligtelse til at forske.

Akkrediteringspanelet har vurderet, at kombinationen med få forskere, et sårbart forskningsmiljø og en udstrakt anvendelse af praktikere betyder, at de studerendes adgang til forskningsmiljøet bag uddannelsen ikke er tilstrækkelig.

Akkrediteringspanelet anerkender, at forskningsmiljøet er aktivt, og at uddannelsesledelsen har tilkendegivet, at de vil sikre en fortsat konsolidering. Panelet har dog lagt særlig vægt på, at der bag uddannelsen skal være en solid forskningsbaseret af alle uddannelsens fagelementer, og at de studerende skal have mulighed for god kontakt til forskningsmiljøet. Den aktuelle situation med et mindre og sårbart forskningsmiljø giver ikke tilstrækkelig vished for, at dette vil være gældende for hele den seksårige akkrediteringsperiode.

Panelet bemærker derudover, at uddannelsen på andre områder fungerer godt. De færdiguddannede har fundet relevant beskæftigelse. Uddannelsens indhold lever op til den danske kvalifikationsramme for videregående uddannelse, og der er sammenhæng mellem uddannelsens tilrettelæggelse og adgangskravene. Fagelementerne på kandidatuddannelsen, også de valgfrie, følger modulopbyggelsen på bacheloruddannelsen og er således kategoriseret som enten almene, offentligtretlige, formueretlige eller procesretlige fagelementer. Progressionen på uddannelsen har overvejende karakter af at være horisontal, da de studerende udvider deres færdigheder og kompetencer i bredden og bliver mere sikre i anvendelsen af den juridiske metode. De studerende følger undervisning på både store og mindre hold, og i forbindelse med udarbejdelsen af deres speciale er der afsat god tid til vejledning. Underviserne er pædagogisk kvalificerede, og de studerende har mulighed for at gennemføre et udlandsophold eller et projektorienteret forløb, hvis de ønsker det.

Fakultetet indsamler og analyserer desuden relevant information om uddannelsen, og denne information bliver anvendt i det løbende kvalitetssikringsarbejde. Relevante aftagere involveres i arbejdet, og der er udarbejdet et

overordnet koncept for periodiske evalueringer af hele uddannelsen med inddragelse af aftagere. Derudover noterer panelet, at universitetet har en intention om at udarbejde en strategi for brug af hhv. forskere og praktiskere på uddannelsen i indeværende år. Det er dog endnu for tidligt at vurdere implementeringen af den planlagte strategi.

Akkrediteringspanelet

Denne rapport er udarbejdet af AI i samarbejde med et akkrediteringspanel, som er nedsat til lejligheden. Panelet er sammensat, så medlemmerne har indgående viden om uddannelsens fagområder, uddannelsestilrettelæggelse og -gennemførelse og forholdene på arbejdsmarkedet. Panelet består af:

- Johannes Martin Fenger, cand.jur., kontorchef hos Folketingets Ombudsmand. Johannes Martin Fenger er juridisk kandidat fra Københavns Universitet og var i perioden 2000-12 ansat i Justitsministeriets departement, hvor han gennemgik Justitsministeriets uddannelsesforløb og i en periode var chef for personalekontoret. Sideløbende med ansættelsen i Justitsministeriet var han i en årrække ekstern underviser i forfatningsret på Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet.
- Kåre Lilleholt, professor i retsvidenskab på Det juridiske fakultet på Universitetet i Oslo. Han blev dr.jur. i 1986 og har tidligere bl.a. haft stillinger som professor på Det juridiske fakultet på Universitetet i Bergen og ved Norges Handelshøyskole. Desuden har han gennem flere år haft egen praksis som advokat, i en periode på fuld tid.
- Per Ole Träskman, senior professor på Juridiska fakulteten på Lunds universitet. Han er dr.jur. fra Helsingfors Universitet og har tidligere været professor i straffe- og procesret ved Helsingfors Universitet samt gæsteprofessor og lektor ved Handelshøjskolen i København (det nuværende CBS). I perioden 2000-09 var han dekan for Juridiska fakulteten på Lunds universitet. Han er æresdoktor ved Åbo Universitet og æresprofessor ved Ho Chi Minh City University of Law.
- Jeanett Anne Christoffersen, cand.merc.-studerende på Syddansk Universitet. Har forud for optagelse på cand.merc.-studiet opnået en bachelorgrad i erhvervsjura ved samme universitet.

Akkrediteringspanelet har været i høring hos institutionen, som har haft mulighed for at gøre indsigelse, hvis der var tvivl om en panelmedlemmets habilitet. Alle panelmedlemmerne har underskrevet en habilitetserklæring og en erklæring om tavshedspligt.

I Uddannelsesguiden er uddannelsen beskrevet på følgende måde

Bacheloruddannelsen i jura

På uddannelsen beskæftiger du dig med retsvidenskab, som er videnskaben om lovene, og den retsorden, der gælder. Du får et overblik over retssystemet og indblik i, hvordan love bliver til, og hvordan de bruges i samfundet.

Du studerer fx Folketingets behandling og vedtagelse af lovforslag, EU's rolle i behandlingen af lovforslag, og hvordan lovene påvirker danskernes hverdag.

En væsentlig del af uddannelsen handler om, hvordan love og regler skal fortolkes og administreres. Du får forudsætninger for at arbejde med problemstillinger inden for alle dele af retssystemet på et videnskabeligt grundlag.

Du har undervisning i fagområder som fx:

- Formueret, hvor du lærer om de rettigheder og pligter, der knytter sig til det at eje noget, fx ejendomsret og brugsret
- Forfatningsret, hvor du får indsigt i de regler, som danner grundlag for vores stat og politiske system
- Forvaltningsret, hvor du lærer om reglerne for den administration, der foregår i staten og kommunerne
- Folkeret, hvor du lærer om, hvad folkeretten og de folkeretlige menneskerettigheder er
- EU-ret, hvor du får kendskab til de særlige problemstillinger, fortolkningsprincipper og retskilder, der gør sig gældende inden for det EU-retlige område
- Familie- og arveret, hvor du bl.a. studerer de regler, der gælder, når man bliver gift og skilt, eller når nogen dør, og formuen skal deles
- Retslære, hvor du får en forståelse for, hvad retten er
- Strafferet, hvor du lærer om lovene i forbindelse med strafudmåling og om, hvordan man bærer sig ad under en retssag, fx med hensyn til fremførelse af beviser og argumentation

Kandidatuddannelsen i jura

På kandidatuddannelsen udbygger du den viden og de færdigheder, du har tilegnet dig på bacheloruddannelsen inden for de grundlæggende juridiske discipliner.

Du vælger et eller flere af fagets områder, som du ønsker at specialisere dig i, og arbejder selvstændigt med at forstå og løse både teoretiske og praktiske juridiske problemstillinger inden for det pågældende område.

Grundoplysninger

Udbudssted

Uddannelserne bliver udbudt på Niels Jernes vej 6 B, 9220 Aalborg Øst.

Sprog

Undervisningen foregår på dansk.

Hovedområde

Uddannelserne hører under det samfundsvidenskabelige hovedområde.

Uddannelsestal

Bacheloruddannelsen i jura i Aalborg	2011	2012	2013
Antal nye studerende optaget på uddannelsen de seneste tre år	114	111	117
Antal indskrevne studerende de seneste tre år	316	337	364
Antal dimittender de seneste tre år	70	67	92
VIP-årsværk (2012/2013 og 2013/2014)		2,6	2,51

Kandidatuddannelsen i jura i Aalborg	2011	2012	2013
Antal nye studerende optaget på uddannelsen de seneste tre år	74	47	77
Antal indskrevne studerende de seneste tre år	142	126	137
Antal dimittender de seneste tre år	11*	61	57
VIP-årsværk (2012/2013 og 2013/2014)		1,92	0,95

* De første cand.jur.er fra uddannelsen dimitterede i 2012. Nogle få studerende, der fulgte en overgangsordning for studerende med en cand.merc.jur.-uddannelse, dimitterede i 2011.

Uddannelsens mål for læringsudbytte

Bacheloruddannelsen

Bacheloruddannelsen har til formål at sætte den studerende i stand til selvstændigt at kunne udføre erhvervsfunktioner med juridisk indhold i såvel private som offentlige virksomheder, institutioner og organisationer.

Uddannelsen har videre til formål at kvalificere den studerende til optagelse på den juridiske kandidatuddannelse.

Uddannelsens formål betinger, at den studerende erhverver kundskaber og metodiske færdigheder indenfor de juridiske fagområders videnskabelige discipliner, herunder teori og metode. En bachelor i jura skal gennem sin uddannelse opnå en bred faglig viden og de teoretiske og metodiske kvalifikationer, der gør den studerende i stand til, at:

1. håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i studie- eller arbejdssammenhænge indenfor juridiske fagområder, samt indgå i fagligt og tværfagligt samarbejde med en professionel tilgang
2. identificere egne læringsbehov og strukturere egen læring i forskellige læringsmiljøer
3. tilegne sig og bearbejde retskilder og retslitteratur på dansk og engelsk
4. selvstændigt kunne identificere og formulere problemstillinger indenfor juridiske fagområder, vælge relevante løsninger og begrunde disse
5. fremkomme med begrundede udsagn om, hvad der er gældende ret inden for uddannelsens juridiske fagelementer
6. analysere og vurdere en juridisk argumentation
7. kortlægge, analysere og vurdere lovgivningen inden for forskellige reguleringsområder, og
8. vurdere, fortolke og formulere kontrakter under hensyntagen til relevante retsregler.

(Studieordningen for den juridiske bacheloruddannelse, s. 1-2).

Kandidatuddannelsen

Kandidatuddannelsen har til formål at udbygge den studerendes faglige viden og kunnen og øge den studerendes teoretiske og metodiske kvalifikationer samt dennes selvstændighed i forhold til niveauet på den juridiske bacheloruddannelse. Uddannelsen skal konstituere kendskabet til grundsætninger og regler indenfor de centrale dele af det danske og andre retssystemer og for opøvelse af færdigheder i anvendelse af juridisk teori og metode.

Kandidatuddannelsen har videre til formål at give den studerende en faglig fordybelse gennem anvendelse af videregående elementer i fagområdets/fagområders discipliner og metoder, herunder træning i videnskabeligt arbejde og metode, der videreudvikler den studerendes kompetence til at bestride mere specialiserede erhvervsfunktioner.

Uddannelsen har videre til formål at kvalificere den studerende til at deltage i videnskabeligt udviklingsarbejde og kvalificere den studerende til videreuddannelse, herunder til ph.d.-uddannelsen, jf. bekendtgørelse om ph.d.-uddannelsen og ph.d.- graden (Ph.d.-bekendtgørelsen).

Uddannelsens formål betinger, at den studerende opnår faglig fordybelse gennem anvendelse af videregående elementer i fagområdets discipliner og metoder, herunder træning i videnskabeligt arbejde og metode, der videreudvikler den studerendes kompetencer til at bestride mere specialiserede erhvervsfunktioner med juridisk indhold i såvel private som offentlige virksomheder, institutioner og organisationer.

En kandidat i jura skal således mestre fagområders videnskabelige metoder og opnå de generelle færdigheder og kompetencer, der gør vedkommende i stand til:

1. selvstændigt at identificere og formulere videnskabelige problemstillinger indenfor de juridiske fagelementer, der er knyttet til danske, EU-retlige eller internationale retsområder
2. på et videnskabeligt grundlag at kunne opstille nye løsninger, vælge relevante løsninger og begrunde valget
3. kunne formidle forskningsbaseret viden og diskutere professionelle og videnskabelige problemstillinger med både fagfæller, ikke-specialister, samarbejdspartnere og brugere i et korrekt sprog

4. styre arbejds- og udviklingssituationer, der er komplekse og uforudsigelige og finde løsningsmodeller
 5. selvstændigt at kunne igangsætte og gennemføre fagligt og tværfagligt samarbejde og påtage sig professionelt ansvar
 6. selvstændigt at kunne tage ansvar for egen faglig udvikling og specialisering
- (Studieordningen for den juridiske kandidatuddannelse, s. 3-4).

Uddannelsens struktur

Bacheloruddannelsen

Bacheloruddannelsen er modulopbygget:

MODUL	FAG	ECTS	SEM.	EKSAMEN
Alment Modul	Juridisk metode	5	1.	Skriftlig 2-timers kortsvarseksamen (intern prøve)
	Retsvidenskabsteori	10	3.	Skriftlig 5-timers eksamen
Offentligretligt Modul	Statsorganerne m. projekt	5	1.	Projektprøve
	Statsforfatningsret (grundrettigheder)	5	2.	Skriftlig 5-timers eksamen (intern prøve)
	Folkeret	5	2.	
	Strafferet og straffeprocess	10	2.	Skriftlig 5-timers eksamen
	Forvaltningsret	10	3.	Skriftlig 5-timers eksamen
	EU-ret m. projekt	10	4.	Projektprøve
	Erhvervsregulering	10	5.	Mundtlig eksamen
Formueretligt modul Formueret I	Erstatningsret	20	1.	Skriftlig 5-timers eksamen (10 ECTS) (intern prøve) + Mundtlig eksamen (10 ECTS)
	Aftaleret			
	Familieret og arveret	10	2.	Skriftlig 5 timers eksamen
Formueret II	Køberet	20	4.	Skriftlig 5-timers eksamen (10 ECTS) + Mundtlig eksamen (10 ECTS)
	Obligationsret I			
	Indledende tingsret			
	International privatret			
Formueret III	Obligationsret II	20	5.	Skriftlig 5-timers eksamen (10 ECTS) + Mundtlig eksamen (10 ECTS)
	Konkursret/rekonstruktion			
	Eksekutionsret			
	Panteret			
	Selskabsret	10	6.	Mundtlig eksamen
Procesretligt Modul	Civilproces	10	3.	Skriftlig 3-timers eksamen

(Studieordningen for den juridiske bacheloruddannelse, s. 4).

Fagelementernes placering på de enkelte semestre:

1. semester	2. semester	3. semester	4. semester	5. semester	6. semester
Juridisk metode	Statsforfatningsret (grundrettigheder)	Retsvidenskabs-teori	EU-ret	Erhvervs-regulering	Selskabsret
Statsorganerne	Folkeret				
Formueret I	Strafferet og straffeprocess	Forvaltningsret	Formueret II	Formueret III	Valgfag
	Familie- og arveret	Civilproces			Bachelorprojekt

(Studieordningen for den juridiske bacheloruddannelse, s. 12).

Kandidatuddannelsen

KANDIDATUDDANNELSEN/ MODULER	KONSTITUERENDE FAGELEMENTER	ECTS	EKSAMEN
1. semester (7. semester) obligatoriske fagelementer			
Formueretsmodul	Fast ejendom	10	Mundtlig eksamen
Skatteretligt modul	Grundlæggende skatteret	10	Skriftlig 3-timers eksamen
Procesretligt modul	Civilproces	10	Skriftlig 3-timers eksamen
2. semester - (8. semester) konstituerende valgfrie fagelementer			
Valgfagsmodul: Fag udbudt af Den Juridiske Skole er knyttet til et eller flere af følgende moduler: formueretsmodul, offentligretligt modul, skatteretligt modul, procesretligt modul eller internationalt modul	Valgfag – jf. valgfagskatalog for forårssemester/lige semester	30	Fremgår af fagbeskrivelser (i almindelighed mundtlig eksamen)
3. semester (9. semester) konstituerende valgfrie fagelementer			
Valgfagsmodul: Fag udbudt af Den Juridiske Skole er knyttet til et eller flere af følgende moduler: formueretsmodul, offentligretligt modul, skatteretligt modul, procesretligt modul eller internationalt modul	Valgfag – jf. valgfagskatalog for efterårssemester/ulige semester	30	Fremgår af fagbeskrivelser (i almindelighed mundtlig eksamen)

(Studieordningen for den juridiske kandidatuddannelse, s. 5. Det procesretlige modul er ved seneste studieordningsrevision flyttet til den juridiske bacheloruddannelses 3. semester. Læs mere herom på s. 35 i rapporten).

Studieaktiviteter

Studieaktiviteten på bachelor- og kandidatuddannelsen er fordelt på denne måde:

Semester/modul	Undervisning		Vejledning	Andre uddannelsesaktiviteter		Kun universiteterne og de videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner - Forskningsdækning		
	Undervisnings-lektioner med holdstørrelse ≤40 (opgjort i lektioner á 45 min.)	Undervisnings-lektioner med holdstørrelse >40 (opgjort i lektioner á 45 min.)		1.Praktik/projektorienteret forløb (f.eks. praktik-forløb på universiteterne) 2.Bachelorprojekt 3.Kandidatspeciale 4.Obligatorisk udlandsophold	Anden uddannelses-aktivitet opgjort i ECTS	VIP (opgjort i lektioner á 45 min.)	D-VIP (opgjort i lektioner á 45 min.)	Andre undervisere/vejledere (opgjort i lektioner á 45 min.)
1. semester (30 ECTS)	62	85	*			66	69**	12
2. semester (30 ECTS)	88	168				158	64	34
3. semester (30 ECTS)	98	166				155	83***	26
4. semester (30 ECTS)	34	125				81	72	6
5. semester (30 ECTS)	162	93				152	50	20
6. semester (30 ECTS)	39	60		20		99****		
7. semester (30 ECTS)	46	129				91	84	
8. semester (30 ECTS)	78	60				78****	60	
9. semester (30 ECTS)	117					119****		
10. semester (30 ECTS)				30				

* Der er ikke fastsat et bestemt timetal pr. studerende. I efteråret 2013 var der afsat 5 hele dage, hvor de studerende skrev på projektet og hvor de havde mulighed for at spørge om vejledning til en række undervisere og studenterinstruktører

** Det noteres, at der var 7 hold, hvor 2 af dem var undervist af VIP'ere og 5 hold undervist af D-VIP'ere. I denne tabel er tallet talt med i D-VIP

*** Det noteres, at der på ét af de 4 hold i Familie/arveret var intern underviser på. I denne tabel er tallet talt med i D-VIP

**** Det noteres, at der ved både valgfag og bachelorprojekt er en vifte af både VIP og D-VIP, men overvejende flere VIP

Kilde: Udarbejdet af studiesekretariatet på baggrund af semesterskemaer og fagbeskrivelser

(Dokumentationsrapporten, s. 38. Under besøget oplyste ledelsen, at der er afsat 20 timers vejledning til bachelorprojekter og 30 timers vejledning til specialer, jf. kriterium IV. Det fremgår af bilag 22, at der i efteråret 2013/foråret 2014 var ti valgfrie fagelementer, hvor der blev undervist af DVIP'er, seks fagelementer, hvor der blev undervist af VIP'er, og tre fagelementer, hvor der blev undervist af VIP'er og DVIP'er i fællesskab).

Kriterium I: Behov og relevans

Uddannelsen er relevant i forhold til arbejdsmarkedets behov.

Uddybning:

- dimittenderne finder relevant beskæftigelse eller videre uddannelse,
- institutionen indgår i en løbende dialog med aftagere og andre relevante interessenter med henblik på fortsat at sikre uddannelsens relevans på arbejdsmarkedet.

Vurdering for bacheloruddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at der ikke er ledighed blandt dimittenderne, af hvilke langt størstedelen fortsætter i videre uddannelse. Videre vurderer panelet, at der er en løbende dialog med aftagerpanelet, som universitetet anvender til at sikre uddannelsens relevans.

Vurdering for kandidatuddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens dimittender finder relevant beskæftigelse, og at der ikke er problemer med ledighed. I forbindelse med vurderingen noteres det, at der er dimitteret to årgange fra uddannelsen, hvilket betyder, at det endnu er svært at se en tendens i beskæftigelsen, som det derfor også fremover er nødvendigt at følge nøje. Panelet vurderer, at der er en løbende dialog med aftagerpanelet, som universitetet anvender til at sikre uddannelsens relevans.

Den samlede vurdering af kriteriet er baseret på vurderinger af følgende forhold:

Finder dimittenderne relevant beskæftigelse eller videre uddannelse?

Gælder for bacheloruddannelsen

Bacheloruddannelsen i jura på Aalborg Universitet (AAU) blev oprettet i 2007, og de første studerende fra uddannelsen dimitterede i 2010.

Af de 92 studerende, der dimitterede i 2010, fortsatte 98 % i videre uddannelse, jf. Uddannelses- og Forskningsministeriets (UFM's) opgørelse over nyuddannedes ledighed (dokumentationsrapporten, s. 3).

På baggrund af en uddannelsesvurdering i 2012 vurderer universitetet, at syv studerende forlod bacheloruddannelsen i 2012 for at læse videre på et andet universitet.

Akkrediteringspanelet vurderer, at det er sandsynliggjort, at dimittenderne i tilfredsstillende omfang fortsætter i videre uddannelse, i beskæftigelse eller på udlandsophold.

Gælder for kandidatuddannelsen

Kandidatuddannelsen i jura blev oprettet i forlængelse af bacheloruddannelsen, og de første cand.jur.er fra uddannelsen dimitterede i 2012. Nogle få studerende, der fulgte en overgangsordning for studerende med en cand.merc.jur.-uddannelse, dimitterede i 2011 (dokumentationsrapporten, s. 3).

I det følgende afsnit præsenteres tre opgørelser over dimittendernes ledighed, indhentet af universitetet. Derudover præsenteres ledigheden fire-syv kvartaler efter dimission for den ene årgang, for hvilken det har været muligt at beregne ledighedsprocenten.

UFM har endnu ikke opgørelser over nyuddannedes aktivitet 4-19 måneder efter fuldførelse for AAU's dimittender. AAU har i tabellen nedenfor oplyst dimittendernes ledighed efter henholdsvis 6, 12 og 18 måneder, som universitetet har hentet fra UFM og Danmarks Statistik. Opgørelsen for 2012 og 2013 viser, at der er en høj ledighed blandt dimittender et halvt år efter dimission, der dog falder, så der efter 18 måneder er en ledighedsprocent på 8,9:

År	2011	2012	2013
Antal dimittender	11	61	57
Ledighedsgrad efter 6 måneder	2,3 %	39,1 %	27,7
Ledighedsgrad efter 12 måneder	5,1 %	25,7 %	
Ledighedsgrad efter 18 måneder	7,7 %	8,9 %	

(Dokumentationsrapporten, s. 4).

AI har indhentet opgørelse over ledighed fire-syv kvartaler efter dimission fra UFM¹. For AAU findes der kun opgørelse for de 11 dimittender fra 2011, der altså læste på en overgangsordning. Blandt dem er ledigheden fire-syv kvartaler efter dimension 6 %. For jura på landsplan var ledigheden i 2011 på 10 %.

Akkrediteringspanelet noterer sig, at ledelsen under besøget oplyste, at optaget på uddannelsen fastholdes på højst 115 studerende, også set i lyset af indførelsen af dimensionering på de videregående uddannelser.

Akkrediteringspanelet anerkender, at de få dimittendårgange gør det vanskeligt at identificere et mønster i beskæftigelsen. Endelig bemærker panelet, at der må tages højde for, at opgørelserne over ledighed er beregnet på baggrund af relativt små populationer.

Akkrediteringspanelet vurderer, at ledigheden er faldet markant efter 18 måneder, og noterer sig, at ledigheden fire-syv kvartaler efter dimission for 2011 årgangen er beregnet til 6 %.

Til brug for akkrediteringen gennemførte studielederen for Den Juridiske Skole og Det Juridiske Studienævn i juni 2014 en spørgeskemaundersøgelse for at afdække, hvor 2012-årgangen har opnået beskæftigelse. Spørgeskemaet blev fremsendt til dimittenderne via en Facebookgruppe, som de selv har oprettet. Som supplement til undersøgelsen er beskæftigelsessituationen afdækket gennem dimittendernes LinkedIn-profiler.

Af bilag 2.b fremgår svar fra 42 af de 61 dimittender, hvoraf tre ikke i beskæftigelse. Bilaget viser, at 13 dimittender er beskæftiget som advokatfuldmægtige, mens resten i langt overvejende grad arbejder som jurist eller juridisk fuldmægtig. Blot en enkelt har anført, at beskæftigelsen ikke er relevant i forhold til uddannelsen.

AAU gennemfører løbende dimittendundersøgelser, og den seneste blev gennemført i 2012. Undersøgelsen behandlede jura- og erhvervsjurauddannelsen samlet set over en femårig periode. Fremover vil dimittendundersøgelser blive gennemført specifikt for jurauddannelserne (dokumentationsrapporten, s. 6).

Universitetet skriver, at det på baggrund af to årgange kan være svært at identificere et mønster i dimittendernes beskæftigelse, hvilket akkrediteringspanelet anerkender.

Samtidig skriver universitetet dog, at ledighedsprocenterne giver anledning til at styrke igangværende initiativer og iværksætte nye med henblik på at sænke ledighedsgraden (dokumentationsrapporten, s. 11).

Universitetet henviser til flere mulige forklaringer på ledighedsprocenten, bl.a.:

¹ <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/politiske-indsatsomrader/dimensionering>.

- Aalborgs geografiske placering: Universitetet vurderer, at et stort antal af de juridiske kandidater fra AAU først afsøger jobmarkedet i Nordjylland, inden de søger videre (de mest mobile studerende skifter eksempelvis universitet efter afslutning af bacheloruddannelsen).
- Siden sommeren 2012 har der været et begrænset antal juridiske jobs at søge i Nordjylland, og universitetet antager, at antallet af netværksskabende studiejobs er begrænset. Der henvises dog til, at antallet af juridiske arbejdspladser i Nordjylland er udvidet med Ankestyrelsens etablering i Aalborg i 2013 samt etableringen af Kriminalforsorgen i Hobro (dokumentationsrapporten, s. 5).

Universitetet har valgt at fokusere sine initiativer på en styrkelse af kendskabet til uddannelsens dimittender, at styrke samarbejdet med det nordjyske erhvervsliv og at motivere og understøtte de studerende til øget mobilitet.

I 2012 igangsatte Det Juridiske Studienævn et såkaldt matchmaking-initiativ, hvor studerende udarbejder specialet i samarbejde med en advokatvirksomhed eller en anden virksomhed. En række virksomheder, herunder en, der er repræsenteret i uddannelsens aftagerpanel, foreslog 21 potentielle specialeemner. I 2013 skrev otte studerende i grupper a to specialer med to af virksomhederne. I 2014 var der på det tidspunkt, hvor dokumentationsrapporten blev afleveret, registreret tre specialer, der skulle udarbejdes i samarbejde med relevante arbejdsgivere. I efteråret 2014 vil studienævnet følge op på aftalen, bl.a. med henblik på fornyet kontakt til advokatvirksomheder og andre relevante virksomheder (dokumentationsrapporten, s. 12).

De seneste to år har det været muligt for de kandidatstuderende på 8. eller 9. semester at afvikle projektorienterede forløb på 10 ECTS-point i en virksomhed. Forløbet erstatter et valgfrit fagelement. Ligesom for matchmaking-initiativet vil Det Juridiske Studienævn evaluere initiativet i efteråret 2014. I den forbindelse vil man overveje, om forløbet fremover skal udgøre 20 ECTS-point ud fra en erkendelse af, at arbejdsbelastningen i forbindelse med forløbet ofte svarer til 25 timers arbejde eller mere om ugen (dokumentationsrapporten, s. 12).

Studienævnet har kontaktet HA- og cand.merc.-uddannelserne på universitetet for at få adgang til det virksomhedsnetværk af små og mellemstore virksomheder (SMV'er), som disse uddannelser allerede har etableret, og hvor der er positive erfaringer med projektorienterede forløb. Ifølge universitetet er forløbene med til at udbrede kendskabet til uddannelsens studerende, og de kan bidrage til at udvide dimittendernes arbejdsmarked. De studerende vil fra efteråret 2014 blive opfordret til at overveje et projektorienteret forløb i en SMV på 1. semester, ligesom specialestuderende vil blive opfordret til at overveje matchmaking med en SMV (dokumentationsrapporten, s. 12).

Derudover peger universitetet på et behov for at tilskynde de studerende og dimittenderne til at være mere mobile. De opfordres til at deltage i karrieredage på universitetet, hvor virksomheder fra hele landet ofte deltager, og Foreningen af Erhvervsjurister og Jurister på universitetet afholder også relevante arrangementer, som de studerende kan deltage i. Endelig opfordres de studerende til at gennemføre et studieophold i udlandet, da universitetet anfører, at det også understøtter en øget mobilitet blandt de studerende, ligesom forbedrede sprogkundskaber kan udvide deres jobmuligheder (dokumentationsrapporten, s. 12).

Akkrediteringspanelet vurderer, at universitetet er opmærksomt på forhold, der kan påvirke dimittendernes ledighedsgrad. Panelet vurderer, at særligt matchmaking-initiativet kan bidrage til at styrke beskæftigelsesmulighederne for de studerende. Panelet bemærker dog, at initiativet kan udbredes og konkretiseres yderligere.

Samlet set vurderer akkrediteringspanelet, at der ikke er problemer med ledighed for uddannelsens dimittender, og at de finder relevant beskæftigelse.

Indgår institutionen i dialog med aftagere og andre relevante interessenter omkring arbejdsmarkedets behov?

Gælder for både bachelor- og kandidatuddannelsen

I 2011 blev der etableret et aftagerpanel på Den Juridiske Skole. Panelet består af ni medlemmer, der overvejende repræsenterer det regionale arbejdsmarked. Følgende virksomheder er repræsenteret:

- Retten i Aalborg
- Nordjyllands Politi
- Advokatfirmaet.dk
- Region Nordjylland
- Deloitte
- HjulmanKaptain
- Aalborg Havn
- Ankestyrelsen Aalborg
- Statsforvaltningen Afdeling Aalborg.

Det tilstræbes at afholde to møder om året, hvor studielederen og studienævnetsformanden mødes med panelet. Da dokumentationsrapporten blev indsendt, var der afholdt fem møder.

Aftagerpanelet har drøftet en lang række forhold, bl.a.:

- Uddannelsernes opbygning og profil
- Uddannelsernes seneste studieordninger og deres implementering, herunder betydningen af projektarbejde og gruppeeksamen
- Muligheden for at udbyde fag, der er relevante for beskæftigelse i Grønland, idet der er mange arbejdspladser i Nordjylland, der relaterer sig til Grønland (og Færøerne og Island) (dokumentationsrapporten, s. 8 og bilag 5a-5e).
- Behovet for bedre sprogkunderskaber.

Aftagerpanelets drøftelser af, hvordan uddannelsen kan optimere samarbejdet mellem virksomheder og studerende i forbindelse med både studiejobs og specialeskrivning, er blevet fulgt op i form af ovenstående matchmaking-initiativ.

Aftagerpanelet drøftede i december 2012 muligheden for, at det kunne blive inddraget mere aktivt på uddannelserne ved at deltage i fx temaseminarer, workshops eller lign. Det førte i sommeren 2013 til, at Juridisk Institut i samarbejde med Retten i Aalborg og advokatbranchen i Aalborg oprettede en Summer School. Her modtog 20 studerende undervisning i en uge. Undervisningen var bygget op om en fiktiv retssag, som de studerende skulle arbejde med igennem ugen og procedere i på forløbets sidste dag. Forløbet blev udbudt igen i sommeren 2014 (dokumentationsrapporten, s. 9 og bilag 6b-c).

Drøftelserne af det særlige fokus på beskæftigelsesmulighederne i Grønland, på Færøerne og i Island har ført til udviklingen af North Atlantic Law Program. Programmet er et parallelløb til bacheloruddannelsen og svarer til 30 ECTS-point, hvilket svarer til uddannelsens 1. semester, men det gennemføres i Grønland i samarbejde med Grønlands Universitet (dokumentationsrapporten, s. 8 og bilag 27a).

Et sidste eksempel på anvendelsen af dialogen med aftagerpanelet er gennemførelsen af et tougers sommerkursus i Legal English for jura- og erhvervsjurastuderende, som blev gennemført i 2013 med stor succes. Det overvejes nu at udbyde kurset som ECTS-pointgivende valgfag i 2015 (dokumentationsrapporten, s. 9 og bilag 6d).

Universitetet skriver, at censorkorpset udfylder en væsentlig kvalitetssikringsrolle i forbindelse med uddannelsernes eksamensaktiviteter. Uddannelsen har i forbindelse med udnævnelsen af et nyt censorkorps for de juridiske uddannelser i Danmark holdt et møde med censornæstformanden, som også sidder i uddannelsernes aftagerpanel, og drøftet studieordninger og eksamensformer m.m. (dokumentationsrapporten, s. 19-20 og 52). Det fremgår dog også, at tilbagemeldingerne fra censorerne kun er blevet indsamlet på visse semestre, men at de fremover vil blive indsamlet på hvert semester (dokumentationsrapporten, s. 50). I høringssvaret præciserer universitetet, at der fra foråret 2015 vil blive introduceret et Survey Xact censorindberetningsskema ved afvikling af eksamener med ekstern censur. Studielederen vil være ansvarlig for at formidle de bearbejdede resultater til studienævnet og andre relevante aktører (høringssvaret, s. 2).

Derudover henviser universitetet til, at der også foregår en dialog med eksterne undervisere (DVIP'er), der bidrager med viden om arbejdsmarkedets behov. De eksterne undervisere anvendes især i forbindelse med de konstituerende valgfagslementer på uddannelsen, og dette bidrager til, at de studerende har mulighed for at specialisere sig inden for større dele af retsområdet. Dialogen med de eksterne undervisere foregår oftest med den fagansvarlige for det fagelement, som vedkommende underviser i. En række eksterne undervisere kommer fra virksomheder, der også aftager uddannelsens dimittender, og de har derfor kendskab til, både hvad dimittenderne kan, og om det matcher det, arbejdsmarkedet kræver (dokumentationsrapporten, s. 9).

Akkrediteringspanelet fik under besøget det indtryk, at der på uddannelsen er stort fokus på at have en god dialog med relevante arbejdsgivere.

Akkrediteringspanelet vurderer, at en løbende dialog, der bidrager til at sikre uddannelsernes relevans på arbejdsmarkedet, primært foregår i uddannelsens aftagerpanel. Panelet vurderer også, at dialogen med aftagerpanelet suppleres af en udbytterig løbende, men dog mindre systematisk, dialog med den gruppe af eksterne undervisere, der underviser på uddannelserne. Disse undervisere har gennem deres øvrige arbejde et aktuelt kendskab til den type erhverv, som uddannelserne er rettet mod. Det er dog uklart, hvordan ledelsen samler op på denne dialog set i forhold til det samlede uddannelsesforløb og ikke alene de enkelte elementer, som de eksterne undervisere er involveret i.

Samlet set vurderer akkrediteringspanelet, at universitetet i tilstrækkelig grad har en løbende dialog med aftagere, der dækker uddannelsernes erhvervssigte, med henblik på fortsat at sikre uddannelsernes relevans på arbejdsmarkedet.

Kriterium II: Videngrundlag

Uddannelsen er baseret på det videngrundlag, som følger af reglerne for uddannelsen.

Uddybning:

- uddannelsen er tilknyttet et relevant fagligt miljø, hvor underviserne samlet set lever op til de krav til kvalifikationer og kompetencer, der følger af reglerne for uddannelsen,
- uddannelsen er baseret på ny viden og tilrettelægges af undervisere, der deltager i eller har aktiv kontakt med relevante forsknings- eller udviklingsmiljøer,
- de studerende har kontakt til det relevante videngrundlag, fx gennem inddragelse i aktiviteter relateret hertil.

Vurdering for bacheloruddannelsen

Kriteriet er delvist tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at forskningsmiljøet er lille set i lyset af den samlede studenterbestand. Miljøet er stadig under opbygning og har desuden været udfordret af flere typer af længerevarende fravær. Disse forhold gør, at forskningsmiljøet bag uddannelsen anses som sårbart.

På uddannelsen inddrages også en stor andel af eksterne undervisere til at forestå undervisning og vejledning, fx vejledes over halvdelen af de studerendes bachelorprojekter af eksterne undervisere.

Akkrediteringspanelet anerkender i forbindelse med vurderingen, at uddannelsen i vidt omfang er professionsrettet, og panelet finder, at der er så betydelige sammenhænge mellem retsvidenskabelig forskning og praktisk juridisk virksomhed, at der er gode grunde til at inddrage praktikere på uddannelsen med henblik på at ruste de studerende bedst muligt til at udøve såvel retsvidenskabelig som praktisk juridisk virksomhed.

Panelet lægger dog til grund for vurderingen, at ovenstående forhold ikke sikrer en tilstrækkelig forskningsbase-ring af uddannelsen og en tilstrækkelig kontakt mellem det juridiske forskningsmiljø og studerende.

Derudover vurderer panelet, at det juridiske forskningsmiljø bag uddannelsen er relevant, og at uddannelsen tilrettelægges af aktive forskere fra miljøet.

Vurdering for kandidatuddannelsen

Kriteriet er delvist tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet har i vurderingen lagt vægt på, at forskningsmiljøet er lille set i lyset af den samlede studenterbestand. Miljøet er stadig under opbygning og har desuden været udfordret af flere typer af længerevarende fravær. Disse forhold gør, at forskningsmiljøet bag uddannelsen anses som sårbart.

På uddannelsen inddrages også en stor andel af eksterne undervisere til at forestå undervisning og vejledning, fx vejledes halvdelen af de studerendes specialer af eksterne undervisere.

Akkrediteringspanelet anerkender i forbindelse med vurderingen, at uddannelsen i vidt omfang er professionsrettet, og panelet finder, at der er så betydelige sammenhænge mellem retsvidenskabelig forskning og praktisk juridisk virksomhed, at der er gode grunde til at inddrage praktikere på uddannelsen med henblik på at ruste de studerende bedst muligt til at udøve såvel retsvidenskabelig som praktisk juridisk virksomhed.

Panelet lægger dog til grund for vurderingen, at ovenstående forhold ikke sikrer en tilstrækkelig forskningsbase-ring af uddannelsen og en tilstrækkelig kontakt mellem det juridiske forskningsmiljø og studerende.

Derudover vurderer panelet, at det juridiske forskningsmiljø bag uddannelsen er relevant, og at uddannelsen tilrettelægges af aktive forskere fra miljøet.

Den samlede vurdering af kriteriet er baseret på vurderinger af følgende forhold:

Har uddannelsen et videngrundlag af tilstrækkelig kvalitet?

Gælder for både bachelor- og kandidatuddannelsen

Siden 2007 har AAU arbejdet med at etablere et fagligt miljø, der har den samlede faglige kapacitet, der er påkrævet for at planlægge og gennemføre forskningsbaseret undervisning på såvel juridiske grundfag som specialiserede retsområder (dokumentationsrapporten, s. 13).

Universitetet skriver, at det har været forbundet med vanskeligheder at foretage den meget hurtige rekruttering med henblik på fastansættelse af VIP'er, som er nødvendig, når et forskningsmiljø er i opbygningsfasen. Universitetet henviser til, at udfordringen forstærkes af, at der i Danmark er relativt få personer med en relevant videnskabelig baggrund, som udviser interesse for at indgå i det retsvidenskabelige miljø i Aalborg. Dels fordi de er etableret i andre videnskabelige miljøer, dels fordi de har ansættelse i advokatbranchen eller ved domstolene (dokumentationsrapporten, s. 18).

For at udvide antallet af faste videnskabelige medarbejdere har universitetet fulgt en strategi med to hovedelementer. Det ene element er at udnytte det eksisterende juridiske netværk, det andet element består i selv at ud-danne den videnskabelige stab, idet dekanen for Det Samfundsvidenskabelige Fakultet har givet tilsagn om ansættelse af adjunkter ved Juridisk Institut, i det omfang de kan erstatte DVIP'er. Foreløbigt har Juridisk Institut seks ph.d.-studerende og to studielektorer/ph.d.-stipendiater, der forventes at opnå ph.d.-graden i løbet af 2014-16. Instituttet har en forhåbning om, at de herefter vil indgå i staben, da de alle har udtrykt interesse for dette. Pr. 1. marts 2014 vil en tidligere ph.d.-studerende blive ansat som adjunkt på instituttet. Siden etableringen af Juridisk Institut i 2007 er antallet af faste videnskabelige medarbejdere øget fra 11 VIP'er pr. 1. oktober 2008 til de nuværende 25, heraf 5 professorer, 8 lektorer, 4 adjunkter, 6 ph.d.-studerende og 2 studielektorer (dokumentationsrapporten, s. 17-18, supplerende oplysninger af 18. marts 2015).

Forskningen på Juridisk Institut er overordnet inddelt i tre forskergrupper, der hver ledes af en professor. Der er ansat fem professorer i alt, men én er institutleder og dermed TAP-ansat, og én anden har orlov (dokumentationsrapporten, s. 14).

Forskningsgrupperne er centreret og fokuseret ud fra klassiske rets- og reguleringsområder:

- Forskergruppe I: offentlig ret (forvaltningsret, strafferet, skatteret og socialforvaltningsret).
- Forskergruppe II: erhvervsregulering (fast ejendom, medieret, cybercrime, selskabsret, juridisk risikolethed). Gruppens forskning dækker klassiske erhvervsretlige discipliner, men også mere specialiserede discipliner som fx EU-ret, IT- og teleret og persondataret.
- Forskergruppe III: familie- og børneretlige forhold. Forskerne i denne gruppe er samlet under overskriften "Borgeren i det globale samfund" og dækker navnlig familie- og arveret, lejeret, kontraktret, sundhedsret, pensionsret samt EU-ret og menneskerettigheder.

Forskere fra gruppe I og II etablerede i 2014 International Economic Crime and Cybercrime Research Centre, med henblik på at initiere og koordinere forskning på det retsområde, der har betydning for regulering og håndhævelse af cyberkriminalitet (dokumentationsrapporten, s. 14).

Om fagmiljøets publikationer skriver universitetet, at der siden etableringen af Juridisk Institut er blevet skabt en stærk tradition for forskning og publicering i anerkendte tidsskrifter, herunder Ugeskrift for Retsvæsen, samt udarbejdelse af lærebøger. Opgørelsen over forskningsmiljøets publikationer fremgår af tabellen nedenfor:

	Antal publikationer	Antal forfattere
Juridisk Institut	185	32
2010	54	14
BFI publikationer	1	1
Øvrige	26	8
Peer Review Tidsskrift	4	4
Peer Review Tidsskrift - Niveau 1	14	6
Peer Review Tidsskrift - Niveau 2	9	7
2011	32	19
BFI publikationer	7	7
Øvrige	2	1
Peer Review Bogbidrag - Niveau 1	4	4
Peer Review Tidsskrift	1	1
Peer Review Tidsskrift - Niveau 1	13	7
Peer Review Tidsskrift - Niveau 2	5	4
2012	49	18
BFI publikationer	6	5
Øvrige	3	4
Peer Review Bogbidrag	2	2
Peer Review Bogbidrag - Niveau 1	20	13
Peer Review Tidsskrift	3	4
Peer Review Tidsskrift - Niveau 1	8	5
Peer Review Tidsskrift - Niveau 2	7	9
2013	50	22
BFI publikationer	8	7
Øvrige	3	3
Peer Review Bogbidrag	21	12
Peer Review Tidsskrift	18	12

(Bibliometrisk opgørelse, maj 2013, Aalborg Universitets Bibliotek, dokumentationsrapporten, s. 15. Universitetet oplyser, at tidsskriftsbidrag i 2013 er opgjort uden niveauopdeling).

Akkrediteringspanelet anerkender, at en del af den juridiske forskning beskæftiger sig med spørgsmål, der overvejende har national interesse og derfor i begrænset omfang egner sig til international publicering. Det er også panelets opfattelse, at det nationale fokus afspejler sig i miljøets publikationer. Panelet anerkender videre, at uddannelserne i vid udstrækning er rettet mod en bestemt profession, hvilket betyder, at det faglige indhold i publikationerne og de kanaler, der publiceres gennem, skal være relevante for praksisfeltet.

Panelet anser det som et godt udgangspunkt at opbygge forskningsgrupper, som er fokuseret på klassiske juridiske og lovgivningsmæssige rammer. Det er også vigtigt, at hver forskningsgruppe ledes af en professor, der har specialiseret sig inden for mindst et af gruppens fokusområder. Fokusområderne i de enkelte grupper dækker dog over mange forskellige discipliner, hvilket særligt gør sig gældende for gruppe II. Samtidig vurderer panelet, at det varierer, hvor meget de enkelte forskningsgrupper publicerer, og dermed hvor bred dækning der er inden for de juridiske discipliner, gruppen skal omfatte. Forskningsgruppen, der beskæftiger sig med offentlig ret, har i perioden 2010-13 publiceret 71 fagfællebedømte artikler, mens der inden for forskergrupperne, der arbejder med erhvervsregulering og familie- og børneretlige forhold, er publiceret henholdsvis 14 og 21 peer-reviewed publikationer i perioden.

Akkrediteringspanelet vurderer, at forskningsmiljøerne bag uddannelserne publicerer i tilstrækkeligt omfang.

Universitetet har i en fælles tabel for begge uddannelser anskueliggjort sammenhængen mellem uddannelsernes obligatoriske fagelementer, fagansvarlige i efterårssemesteret 2013, og hvilken forskningsgruppe den fagansvarlige er tilknyttet. Nedenfor fremgår sammenhængen for bacheloruddannelsens almene modul og dele af uddannelsens offentligretlige modul:

Modul/ECTS	Semester	Fag	Fagansvarlig	Medlem af forskningsgruppe
Alment modul				
5 ECTS	1. sem.	Juridisk metode	Lektor Carsten Munk-Hansen	2
10 ECTS	3. sem.	Retsvidenskabsteori	Lektor Carsten Munk-Hansen	2
Offentligretligt modul				
5 ECTS	1. sem.	Statsorganerne	Adjunkt Line Bune Juhl	3
10 ECTS	2. sem.	Folkeret	Adjunkt Jesper Lindholm	3
	2. sem.	Statsforfatningsret (Grundrettigheder)	Adjunkt Jesper Lindholm	3
10 ECTS	2. sem.	Strafferet og straffeprocess	Professor Lars Bo Langsted	1
10 ECTS	3. sem.	Forvaltningsret	Lektor Sten Bønsing	1

(Dokumentationsrapporten, s. 19-20).

Universitetet skriver, at den omstændighed, at uddannelsens fagelementer varetages af fagansvarlige, der alle er aktive forskere inden for områderne, sikrer, at der er en sammenhæng mellem forskningsområder og fagelementer. Den fagansvarlige medvirker til at sikre, at fagbeskrivelserne mv. altid er opdaterede, og at undervisning, pensum og eksamensform er afstemt. Hvis den fagansvarlige ikke selv varetager undervisningen i det fagelement, vedkommende er ansvarlig for, fungerer vedkommende som faglig sparringspartner for den eller dem, der underviser i faget (dokumentationsrapporten, s. 19 og bilag 20).

Som eksempel på sammenhæng mellem forskningsområder og uddannelsen nævner universitetet, at aktiviteterne i ovennævnte International Economic Crime and Cybercrime Research Centre formodentlig vil blive afspejlet i udbuddet af valgfrie fagelementer fra foråret 2015, herunder i form af fagelementer som IT-ret, persondataret, et strafferetligt fag fokuseret på cybercrime mfl. (dokumentationsrapporten, s. 14).

Videre skriver universitetet, at en væsentlig del af de publikationer, som fagmiljøet står bag, kan relateres til og derfor anvendes på uddannelsernes fagelementer. Der findes i materialet eksempler på dette, fx for fagelementerne strafferet og straffeprocess, forvaltningsret og formueret (dokumentationsrapporten, s. 15-16).

Ledelsen erkendte under besøget, at miljøet er sårbart, og der blev lagt vægt på, at det tager tid at opbygge et solidt fagligt miljø. Ledelsen gav i den forbindelse udtryk for, at det er en udfordring at rekruttere kvalificeret videnskabeligt personale til regionen, men samtidig havde ledelsen tillid til, at strategien med at rekruttere egne ph.d.-studerende i nogen grad kan bidrage til at mindske udfordringen, der synes at være størst med hensyn til rekruttering af adjunkter og lektorer.

Akkrediteringspanelet noterer sig, at universitetets ansættelsesstop i 2013 er blevet drøftet af aftagerpanelet, herunder at jurauddannelserne har kunnet opnå tilladelse til at ansætte halvdelen af det ønskede antal eksterne lektorer. I 2014 lykkedes det at gennemføre tre ud af fire planlagte VIP-ansættelser på Juridisk Institut (bilag 5e, samlet, s. 179).

I høringssvaret lægger universitetet vægt på, at der er sket mere end en fordobling af VIP-ansatte ved instituttet, og at udbygningen vil fortsætte de kommende år, bl.a. gennem rekruttering af egne kandidater til ph.d.-stillinger (høringssvaret, s. 8).

Akkrediteringspanelet anerkender, at universitetet har opbygget et miljø, som dækker uddannelsens fagområder. Samtidig er det fortsat et lille miljø set i lyset af antallet af studerende på uddannelsen, og derudover fremgik det

af både besøget og de supplerende oplysninger af 18. marts 2015, at miljøet som helhed har været udfordret af langtidssygemeldinger, forskellige typer orlov og forskere på nedsat tid. Dette kan udfordre bredden i forskningsmiljøet og forskningsbaseringen af alle uddannelsens fagelementer.

Akkrediteringspanelet anerkender, at universitetet er i gang med at styrke forskningsmiljøet gennem rekruttering af egne kandidater til ph.d.-stillinger. Akkrediteringspanelet fastholder dog vurderingen, at miljøet er sårbart, da det afspejler den aktuelle situation. Panelet finder det også væsentligt, at de studerendes allerede begrænsede mulighed for kontakt til forskningsmiljøet ikke forringes yderligere.

Står relevante undervisere bag uddannelsen?

Gælder for både bachelor- og kandidatuddannelsen

Den overordnede tilrettelæggelse af uddannelserne, herunder udarbejdelse af uddannelsernes studieordninger, varetages af studienævnet for jura- og erhvervsøkonomi-jura-uddannelserne. Studienævnet udgøres af fire VIP'er, herunder formanden, der er studielederen for jurauddannelserne. Derudover er der fire repræsentanter for de studerende, hvoraf de to er fra jurauddannelserne, og den ene har hvervet som næstformand².

To af de tre juridiske forskningsgrupper er repræsenteret i studienævnet, da de professorer, der leder grupperne, også sidder i studienævnet.

Universitetet skriver, at studienævnet har et naturligt samarbejde med studieledelsen og de fagansvarlige om studieordningsændringer, fagbeskrivelser, meritvurderinger og bedømmelse og ansættelse af eksterne undervisere (dokumentationsrapporten, s. 18).

Akkrediteringspanelet vurderer, at de ansvarlige for tilrettelæggelsen af uddannelserne er aktive forskere inden for områder af relevans for uddannelserne.

Får de studerende kontakt til det faglige miljø og videngrundlaget?

Gælder for bacheloruddannelsen

Beregningerne af VIP/DVIP-ratioen for efteråret 2012/foråret 2013 og efteråret 2013/foråret 2014 fremgår nedenfor og viser, at ratioen for uddannelsen er henholdsvis 0,84 og 1,02:

VIP/DVIP-ratio for bacheloruddannelsen i jura	Antal VIP'er	VIP-årsværk	Antal DVIP'er	DVIP-årsværk	VIP/DVIP-ratio (års-værk)
Efterår 2012/forår 2013	16	2,60	13	3,09	0,84
Efterår 2013/forår 2014	17	2,51	28	2,47	1,02

(Supplerende oplysninger af 18. marts 2015, tabel tilpasset af AI).

Opgørelsen viser, at DVIP'erne har bidraget med flere eller næsten lige så mange årsværk til uddannelsen som VIP'erne, og at VIP/DVIP-ratioen ligger væsentligt under ratioen for hovedområdet på landsplan, hvor den i 2012 var 1,43.

Som det fremgår ovenfor, er det faglige miljø under opbygning. Universitetet skriver da også, at fordelingen afspejler både en prioritering og en nødvendighed. Universitetet skriver videre, at opgørelsen dækker en periode, hvor tre VIP'er har været langtidssygemeldte (dokumentationsrapporten, s. 20-21 og supplerende oplysninger af 18. marts 2015).

² <http://www.fak.samf.aau.dk/uddannelse/skoler-studnaevn#law>.

Det overordnede koncept for sammensætning af undervisning på bacheloruddannelsen tager udgangspunkt i, at interne undervisere varetager forelæsninger (den teoretiske tilgang til et fag), og at eksterne undervisere – ofte med advokatbaggrund – forestår holdundervisning, hvor de studerende indføres i et fag fra en praksisorienteret synsvinkel (dokumentationsrapporten, s. 9). DVIP'erne repræsenterer i høj grad advokater, ”der beriger undervisningen med en praksisrelevant vinkel og specialisering (...)” (ibid., s. 18).

Under besøget blev balancen mellem uddannelsernes forsknings- og praksisaspekter og inddragelsen af DVIP'er drøftet. Oplysningen om flere (langtids)sygemeldinger i perioden for opgørelsen ovenfor blev også nævnt, og ledelsen vedstod, at der i perioden har været et ekstra pres på det videnskabelige personale.

Ledelsen fortalte også, at den med udgangspunkt i faglige overvejelser og effektivitetsovervejelser har prioriteret at anvende VIP'er på bacheloruddannelsen frem for på kandidatuddannelsen. VIP'erne bliver derfor anvendt der, hvor der er flest studerende, dvs. på de største, de obligatoriske og de mest populære fag. Fx har professorer i foråret 2014 varetaget undervisningen i strafferet og straffeprocess, formueret II og familieret og arveret – fag-elementer, der tilsammen udgør 40 ECTS-point.

Uddannelsens stud/VIP-ratio i antal og årsværk for efteråret 2012/foråret 2013 og efteråret 2013/foråret 2014 fremgår af tabellen nedenfor, der viser et meget stort antal studenterårsværk i forhold til VIP-årsværk:

Stud/VIP-ratio for bacheloruddannelsen i jura	Bestand	STÅ	VIP'er	VIP-årsværk	Stud/VIP-ratio i antal	Stud/VIP-ratio i årsværk
Efterår 2012/forår 2013	337	295,6	16	2,6	21,1	113
Efterår 2013/forår 2014	364	243	15	2,51	24,3	96,8

(Supplerende information af 18. marts 2015, tabel tilpasset af AI).

Akkrediteringspanelet konstaterer, at antallet af eksterne undervisere i forhold til VIP'er og antallet af studerende i forhold til VIP'er indikerer, at de studerende har ringe mulighed for kontakt til det videnskabelige personale. Dertil kommer, at over halvdelen af de studerendes bachelorprojekter bliver vejledt af DVIP'er. I foråret 2014 blev 57 bachelorprojekter fx vejledt af DVIP'er, 34 blev vejledt af VIP'er, og 6 blev vejledt af undervisningsassistenter. En række bachelorprojekter udarbejdes af flere studerende i fællesskab (supplerende dokumentation af 24. februar 2015). Akkrediteringspanelet vurderer, at det er problematisk, at så stor en andel af bachelorprojekterne vejledes af eksterne undervisere, som er praktikere og som ikke er aktive forskere. Panelet tillægger dette vægt, da det er væsentligt, at de studerende får forskningsbaseret, teoretisk og metodisk vejledning i forbindelse med udarbejdelsen af bachelorprojektet.

Under besøget fortalte de studerende, at de oplever at færdes i et uformelt miljø, hvor der generelt er gode muligheder for kontakt til underviserne. Det gælder særligt, i det omfang undervisningen foregår i Juraens Hus, som fysisk er placeret tæt på VIP'ernes kontorer. De fortalte også, at de oplever, at inddragelsen af DVIP'er er vigtig, fordi ”de har fingeren på pulsen”. Det er de studerendes indtryk, at der på studiet er en god synergi mellem praktisk erfaring og forskningserfaring.

Universitetet skriver, at de studerende inviteres til at deltage i tiltrædelsesforelæsninger på Juridisk Institut, hvilket giver dem mulighed for at interagere med det videnskabelige personale under mere uformelle rammer. Der er i perioden 2012-2014 holdt fem tiltrædelsesforelæsninger (dokumentationsrapporten, s. 21).

De studerendes udtalelser samt de studerendes adgang til tiltrædelsesforelæsninger indgår som et positivt element i panelets vurdering. Det ændrer imidlertid ikke på panelets grundlæggende vurdering, at forskningsmiljøet bag uddannelsen er lille set i lyset af antallet af studerende på uddannelsen, og at miljøet er sårbart.

I høringsvaret lægger universitetet vægt på, at de studerende har mulighed for at opsøge VIP'erne for vejledning m.v., og at der ”principielt ikke [er] begrænsninger på denne adgang til forskere for studerende” (høringsvaret, s.

3). Akkrediteringspanelet anerkender, at det uformelle miljø muliggør en vis kontakt mellem undervisere og studerende, men vurderer, at antallet af VIP'er i forhold til den samlede studenterbestand i praksis skaber ressourcemæssige udfordringer i forhold til at opnå en tæt kontakt mellem VIP'er og studerende, og herunder de reelle muligheder for at opsøge forskere i forbindelse med vejledning. Panelet vurderer derudover, at det uformelle miljø og uformel kontakt mellem undervisere og studerende ikke kan kompensere for, at der ikke i tilstrækkelig grad er faste undervisnings- og vejledningstimer mellem VIP'er og studerende, og at den formaliserede vejledning i udstrakt grad varetages af DVIP'er frem for VIP'er.

I høringssvaret argumenterer universitetet også for, at der er fastlagt klare og virksomme principper for fordeling af opgaver mellem VIP'er og DVIP'er, som senest med udgangen af 2015 vil blive udmøntet i en egentlig strategi. I den forbindelse fremlægger universitetet fem strategiske prioriteringer, herunder bl.a. prioriteringen af undervisningsressourcer, hvor VIP'er forestår den teoretiske del af undervisningen (forelæsninger), mens DVIP'er forestår den mere praksisnære holdundervisning, og at VIP'er anvendes, hvor der er flest studerende, det vil i høj grad sige på bacheloruddannelsen.

Akkrediteringspanelet har i vurderingen medtaget, at uddannelsen i vidt omfang er professionsrettet, og at der er så betydelige sammenhænge mellem retsvidenskabelig forskning og praktisk juridisk virksomhed, at der er gode grunde til at inddrage praktikere på uddannelsen med henblik på at ruste de studerende bedst muligt til at udøve såvel retsvidenskabelig som praktisk juridisk virksomhed.

Samlet er det dog akkrediteringspanelet vurdering, at de studerende har begrænset adgang til det juridiske forskningsmiljø bag uddannelsen. I vurderingen er der lagt særlig vægt på, at der er et lille antal forskere i forhold til antallet af studerende, og at de studerende i udstrakt grad får undervisning og vejledning af eksterne undervisere.

Gælder for kandidatuddannelsen

Beregningerne af VIP/DVIP-ratioen for efteråret 2012/foråret 2013 og efteråret 2013/foråret 2014 fremgår nedenfor og viser, at ratioen på uddannelsen er henholdsvis 1,14 og 0,53:

VIP/DVIP-ratio for kandidatuddannelsen i jura	Antal VIP'er	VIP-årsværk	Antal D-VIP'er	DVIP-årsværk	VIP/DVIP-ratio
Efterår 2012/forår 2013	12	1,92	12	1,68	1,14
Efterår 2013/forår 2014	10	0,95	16	1,79	0,53

(Supplerende oplysninger af 18. marts 2015, tabel tilpasset af AI).

Akkrediteringspanelet konstaterer, at VIP/DVIP-ratioen ligger væsentligt under hovedområdet på landsplan, hvor ratioen i 2012 var 1,43, og at den er faldet markant fra efteråret 2012/foråret 2013 til efteråret 2013/foråret 2014. Opgørelsen viser, at DVIP'er lægger et større antal årsværk på uddannelsen end VIP'er. Betragtningerne om opbygningen af forskningsmiljøet og balancen mellem VIP'er og DVIP'er, som fremgår under uddybelsen af forholdene omkring ratioberegningen for bacheloruddannelsen, gør sig ligeledes gældende her. Ratioen afspejler, at der i vid udstrækning anvendes DVIP'er på kandidatuddannelsens valgfrie fagelementer, som udgør hovedparten af uddannelsen. I efteråret 2013 og foråret 2014 blev der udbudt 19 valgfag. Heraf blev 6 undervist af VIP'er, 10 undervist af DVIP'er, og 3 blev undervist af VIP'er sammen med DVIP'er (bilag 24).

Det bemærkes, at halvdelen af de 32 specialer, der blev udarbejdet i foråret 2014, blev vejledt af eksterne undervisere. Resten blev vejledt af VIP'er, dog et enkelt af en undervisningsassistent. Ligesom for bachelorprojekterne gør det sig gældende, at en række specialer udarbejdes af flere studerende i fællesskab (supplerende oplysninger af 24. februar 2015).

Uddannelsens stud/VIP-ratio i antal og årsværk for efteråret 2012/foråret 2013 og efterår 2013/forår 2014 fremgår af tabellerne nedenfor. Det fremgår, at der på uddannelsen er et meget stort antal studenterårsværk i forhold til VIP-årsværk, hvilket er blevet markant flere for efteråret 2013/foråret 2014:

Stud/VIP-ratio for kandidatuddannelsen i jura	Bestand	STÅ	VIP'er	VIP-årsværk	Stud/VIP-ratio i antal	Stud/VIP-ratio (årsværk)
Efterår 2012/forår 2013	126	100,2	12	1,92	10,5	52,2
Efterår 2013/forår 2014	139	112	10	0,95	13,9	117,9

(Supplerende information af 18. marts 2015, antal VIP'er, som fremgår af bilag 4, tabel tilpasset af AI).

Som det fremgår under beskrivelsen af forholdene for bacheloruddannelsen, dækker opgørelsen over en periode, hvor forskningsmiljøet bag uddannelsen har været ramt af en række langtidssygemeldinger samt flere på orlov og nedsat tid.

Under besøget fortalte de studerende, at de oplever at færdes i et uformelt miljø, hvor der generelt er gode muligheder for kontakt til underviserne. Det gælder særligt, i det omfang undervisningen foregår i Juraens Hus, som fysisk er placeret tæt på VIP'ernes kontorer. De fortalte også, at de oplever, at inddragelsen af DVIP'er er vigtig, fordi "de har fingeren på pulsen". Det er de studerendes indtryk, at der på studiet er en god synergi mellem praktisk erfaring og forskningserfaring.

Universitetet skriver, at de studerende inviteres til at deltage i tiltrædelsesforelæsninger på Juridisk Institut, hvilket giver dem mulighed for at interagere med det videnskabelige personale under mere uformelle rammer. Der er i perioden 2012-2014 holdt fem tiltrædelsesforelæsninger (dokumentationsrapporten, s. 21).

De studerendes udtalelser samt de studerendes adgang til tiltrædelsesforelæsninger indgår som et positivt element i panelets vurdering. Det ændrer imidlertid ikke på panelets grundlæggende vurdering, at forskningsmiljøet bag uddannelsen er lille set i lyset af antallet af studerende på uddannelsen, og at miljøet er sårbart.

I høringssvaret lægger universitetet vægt på, at de studerende har mulighed for at opsøge VIP'erne for vejledning m.v., og at der "principielt ikke [er] begrænsninger på denne adgang til forskere for studerende" (høringssvaret, s. 3). Akkrediteringspanelet anerkender, at det uformelle miljø muliggør en vis kontakt mellem undervisere og studerende, men vurderer, at antallet af VIP'er i forhold til den samlede studenterbestand i praksis skaber ressourcemæssige udfordringer i forhold til at opnå en tæt kontakt mellem VIP'er og studerende, og herunder de reelle muligheder for at opsøge forskere i forbindelse med vejledning. Panelet vurderer derudover, at det uformelle miljø og uformel kontakt mellem undervisere og studerende ikke kan kompensere for, at der ikke i tilstrækkelig grad er faste undervisnings- og vejledningstimer mellem VIP'er og studerende, og at den formaliserede vejledning i udstrakt grad varetages af DVIP'er frem for VIP'er.

I høringssvaret argumenterer universitetet også for, at der er fastlagt klare og virksomme principper for fordeling af opgaver mellem VIP'er og DVIP'er, som senest med udgangen af 2015 vil blive udmøntet i en egentlig strategi. I den forbindelse fremlægger universitetet fem strategiske prioriteringer, herunder bl.a. prioriteringen af undervisningsressourcer, hvor VIP'er forestår den teoretiske del af undervisningen (forelæsninger), mens DVIP'er forestår den mere praksisnære holdundervisning, og at VIP'er anvendes, hvor der er flest studerende, det vil i høj grad sige på bacheloruddannelsen.

Akkrediteringspanelet har i vurderingen medtaget, at uddannelsen i vidt omfang er professionsrettet, og at der er så betydelige sammenhænge mellem retsvidenskabelig forskning og praktisk juridisk virksomhed, at der er gode grunde til at inddrage praktikere på uddannelsen med henblik på at ruste de studerende bedst muligt til at udøve såvel retsvidenskabelig som praktisk juridisk virksomhed. Akkrediteringspanelet vurderer imidlertid, at det er meget kritisk, at VIP-ressourcerne i så ringe grad lægges på kandidatuddannelsen. Selvom jura er en professionsrettet uddannelse, er det samtidig afgørende, at det er en forskningsbaseret uddannelse, og at de studerende modtager forskningsbaseret undervisning og vejledning af aktive forskere.

Samlet er det derfor akkrediteringspanelets vurdering, at de studerende har meget begrænset adgang til det juridiske forskningsmiljø bag uddannelsen. I vurderingen er der lagt særlig vægt på, at der er et lille antal forskere i

forhold til antallet af studerende og at de studerende i udstrakt grad får undervisning og vejledning af eksterne undervisere.

Kriterium III: Mål for læringsudbytte

Der er sammenhæng mellem uddannelsens indhold og målene for læringsudbytte.

Uddybning:

- uddannelsens mål for læringsudbytte lever op til den relevante typebeskrivelse i den danske kvalifikationsramme for videregående uddannelser,
- der er sammenhæng mellem uddannelsens struktur, læringsmål og adgangsgrundlag set i forhold til målene for læringsudbytte.

Vurdering for bacheloruddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens samlede mål for læringsudbytte beskriver et niveau, der svarer til det, kvalifikationsrammen foreskriver. Der er også sammenhæng mellem uddannelsens struktur, læringsmål og adgangsgrundlag set i forhold til det samlede mål for læringsudbytte.

Vurdering for kandidatuddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens samlede mål for læringsudbytte beskriver et niveau, der svarer til det, kvalifikationsrammen foreskriver. Der er også sammenhæng mellem uddannelsens struktur, læringsmål og adgangsgrundlag set i forhold til det samlede mål for læringsudbytte.

Den samlede vurdering af kriteriet er baseret på vurderinger af følgende forhold:

Har uddannelsens mål for læringsudbytte det rette niveau for uddannelsestypen?

Gælder for bacheloruddannelsen

Universitetet har i en tabel sammenholdt uddannelsens samlede mål for læringsudbytte med kvalifikationsrammen. Nedenfor fremgår et uddrag af tabellen:

Kvalifikationsrammerne for videregående uddannelser i Danmark - bachelorniveau		Samlede mål for læringsudbytte STO 2013 BA.jur
Viden	• Skal have viden om teori, metode og praksis inden for en profession Eller et eller flere fagområder. • Skal kunne forstå og reflektere over teorier, metode og praksis.	§ 6. Uddannelsens formål betinger, at den studerende erhverver kundskaber og metodiske færdigheder indenfor de juridiske fagområders videnskabelige discipliner, herunder teori og metode. En bachelor i jura skal gennem sin uddannelse opnå en bred faglig viden og de teoretiske og metodiske kvalifikationer, der gør den studerende i stand til, at: 1. håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i studie- eller arbejdssammenhænge indenfor juridiske fagområder, samt indgå i fagligt og tværfagligt samarbejde med en professionel tilgang, 2. identificere egne læringsbehov og
Færdigheder	• Skal kunne anvende et eller flere fagområders metoder og redskaber samt kunne anvende færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for fagområdet/erne eller professionen. • Skal kunne vurdere teoretiske og praktiske problemstillinger samt begrunde og vælge relevante løsningsmodeller. • Skal kunne formidle faglige problemstillinger og løsningsmodeller	
Kompetencer	til fagfæller og ikke-specialister eller samarbejdspartnere og brugere. • Skal kunne håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i studie- eller arbejdssammenhænge.	strukturere egen læring i forskellige læringsmiljøer, 3. tilegne sig og bearbejde retskilder og retslitteratur på dansk og engelsk,

(Dokumentationsrapporten, s. 22).

Akkrediteringspanelet bemærker, at der blandt de samlede læringsmål er mål, der er relativt bredt formuleret og lægger sig tæt op ad kvalifikationsrammen. Det gælder fx målet om, at de studerende selvstændigt skal kunne identificere og formulere problemstillinger inden for juridiske fagområder, vælge relevante løsninger og begrunde disse. Omvendt er der mål, der er meget specifikke, som fx målet om, at de studerende skal kunne vurdere, fortolke og formulere kontrakter under hensyntagen til relevante retsregler, hvilket typisk er relevant inden for formueretten.

Det fremgår af de samlede læringsmål bl.a., at de studerende skal tilegne sig og bearbejde retskilder og fremkomme med begrundede udsagn. Akkrediteringspanelet finder, at dette indikerer et lavt refleksionsniveau. Det skal ses i lyset af, at panelet også finder, at evnen til selv at kunne opstille en juridisk argumentation og ikke blot være i stand til at vurdere den ikke fremgår tydeligt af de samlede læringsmål.

Samtidig bemærker akkrediteringspanelet dog, at de studerende i fagelementet formuleret ifølge læringsmålene skal kunne argumentere for og imod forskellige løsninger på formueretlige spørgsmål og i et vist omfang selvstændigt deducere løsningen på komplekse formueretlige problemer (dokumentationsrapporten, samlet, s. 622). I fagelementet strafferet og straffeproses skal de studerende kunne afgøre, hvilke straffebestemmelser der skal anvendes, og finde information, så de kan forholde sig kritisk og selvstændigt til strafferetten (dokumentationsrapporten, samlet, s. 608-609). Endelig skal de i deres bachelorprojekt kunne præsentere alt relevant kildemateriale i en logisk struktureret form og analysere og vurdere værdien af de enkelte kilder samt grundlaget for at drage konklusioner (dokumentationsrapporten, samlet, s. 629).

Akkrediteringspanelet bemærker kritisk, at uddannelsens samlede mål for læringsudbytte bør følge kvalifikationsrammens krav og være inddelt i viden-, færdigheds- og kompetencemål. Det Juridiske Studienævn vil rette op på dette på næste møde i maj 2015 (høringssvaret, s. 9).

Samlet set vurderer akkrediteringspanelet, at uddannelsen lever op til det niveau, som kvalifikationsrammen foreskriver.

Gælder for kandidatuddannelsen

Universitetet har i en tabel sammenholdt uddannelsens samlede mål for læringsudbytte med kvalifikationsrammen. Nedenfor fremgår et uddrag af tabellen:

Kvalifikationsrammerne for videregående uddannelser i Danmark - kandidatniveau		Samlede mål for læringsudbytte STO 2013 cand.jur
Viden	- Skal inden for et eller flere fagområder have viden, som på udvalgte områder er baseret på højeste internationale forskning inden for et fagområde. - Skal kunne forstå og på et videnskabeligt grundlag reflektere over fagområdet/ernes viden samt kunne identificere videnskabelige problemstillinger.	§ 6. Uddannelsens formål betinger, at den studerende opnår faglig fordybelse gennem anvendelse af videregående elementer i fagområdets discipliner og metoder, herunder træning i videnskabeligt arbejde og metode, der videreudvikler den studerendes kompetencer til at bestride mere specialiserede erhvervsfunktioner med juridisk indhold i såvel private som offentlige virksomheder, institutioner og organisationer. En kandidat i jura skal således mestre fagområdernes videnskabelige metoder og opnå de generelle færdigheder og kompetencer, der gør vedkommende i stand til:
Færdigheder	- Skal mestre fagområdets/ernes videnskabelige metoder og redskaber samt mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for fagområdet/erne. - Skal kunne vurdere og vælge blandt fagområdet/ernes videnskabelige teorier, metoder, redskaber og	
	generelle færdigheder samt på et videnskabeligt grundlag opstille nye analyse- og løsningsmodeller. Skal kunne formidle forskningsbaseret viden og diskutere professionelle og videnskabelige problemstillinger med både fagfæller og ikke-specialister.	1. selvstændigt at identificere og formulere videnskabelige problemstillinger indenfor de juridiske fagelementer, der er knyttet til danske, EU-retlige eller internationale retsområder, 2. på et videnskabeligt grundlag at kunne opstille nye løsninger,

(Dokumentationsrapporten, s. 24-25).

Akkrediteringspanelet bemærker kritisk, at uddannelsens samlede mål for læringsudbytte ikke følger kvalifikationsrammens krav om at være inddelt i viden-, færdigheds- og kompetencemål. Det Juridiske Studienævn vil rette op på dette på næste møde i maj 2015 (høringssvaret, s. 9). Samtidig er der imidlertid så stort et sammenfald mellem formuleringen af uddannelsens samlede mål for læringsudbytte og formuleringen af læringsmålene, som de fremgår af kvalifikationsrammen, at uddannelsens samlede mål for læringsudbytte fremstår meget generiske.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens samlede mål for læringsudbytte svarer til det niveau, kvalifikationsrammen foreskriver.

Er uddannelsens samlede mål for læringsudbytte understøttet af uddannelsens elementer?

Gælder for bacheloruddannelsen

Universitetet har udarbejdet en tabel, hvoraf det fremgår, hvilke læringsmål for uddannelsens fagelementer der søger at understøtte de samlede mål for læringsudbytte. Nedenfor er gengivet et uddrag:

Samlede mål for læringsudbytte	Læringsmål	Fagelement
- Tilegne sig og bearbejde retskilder og retslitteratur på dansk og engelsk - Selvstændigt kunne identificere og formulere problemstillinger inden for juridiske	- Grundlæggende redegøre for metodiske tilgange til løsning af retlige problemstillinger - Identificere og kvalificere retligt relevante fakta - Søge retskildemateriale metodisk til brug for løsningen, herunder kortlægge, analysere og vurdere skrevne retsregler, retsafgørelser mv.	Juridisk metode 1. semester

fagområder, vælge relevante løsninger og begrunde disse • Fremkomme med begrundede udsagn om, hvad der er gældende ret inden for uddannelsens juridiske fagelementer	• Redegøre for retslitteraturens betydning og analysere og vurdere en juridisk argumentation	
	Redegøre for videnskabs- og retsteoretiske tanker, herunder: • Identificere disse samt identificere de behov, der søges opfyldt • Identificere, analysere og beskrive konsekvenser af teorier • Kritisk redegøre for indholdet af teorier • Finde, analysere og anvende retskildemateriale, herunder: • Identificere eksistens og forekomst og beskrive dette • Fremkomme med begrundede analyser af indholdet af dette • Kritisk vurdere og præcist formulere betydningen heraf • Beskrive det mulige omfang af retskildemateriale på et givet område • Kunne formidle sin indsigt over for både fagfæller og ikke-specialister i et korrekt skriftligt sprog.	Retsvidenskabsteori 3. semester

(Dokumentationsrapporten, s. 28. Tabellen er tilpasset af AI).

Læringsmålene for de enkelte fagelementer er opdelt i viden, færdigheder og kompetencer. Universitetet skriver, at fagbeskrivelser vil blive samlet under et nyt paradigme i forbindelse med universitetets institutionsakkreditering. Her fremgår fagelementets læringsmål, undervisningsform og estimerede arbejdsbelastning for de studerende fordelt på studieaktivitetstyper (dokumentationsrapporten, s. 35 og bilag 28d).

Akkrediteringspanelet bemærker, at anvendelsen af paradigmet sikrer, at beskrivelsen af fagelementerne lever op til et vist niveau. Samtidig indebærer det dog en risiko for, at læringsmålene bliver mindre sigende for det konkrete indhold i de enkelte fagelementer, hvis paradigmet følges for slavisk.

Akkrediteringspanelet vurderer, at fagelementernes læringsmål understøtter uddannelsens samlede mål for læringsudbytte.

Bacheloruddannelsen er opdelt i en række grundmoduler, der går på tværs af de enkelte semestre. Hvert modul omfatter flere fagelementer, som universitetet skriver, har stigende progression og/eller supplerer hinanden. De studerende vil typisk på hvert semester skulle tilegne sig viden og opnå færdigheder og kompetencer, der knytter sig til forskellige retsområder (dokumentationsrapporten, s. 25 og 34).

Grundmodulerne er:

- Et alment modul, der består af fagelementerne juridisk metode og retsvidenskabsteori
- Et formueretligt modul, der består af fagelementerne familieret og arveret, erstatningsret, aftaleret, køberet, obligationsret I og II, indledende tingsret, international privatret, konkursret/rekonstruktion, eksekutionsret, panteret og selskabsret
- Et offentligretligt modul, der består af fagelementerne statsorganerne, statsforfatningsret (grundrettigheder), folkeret, strafferet og straffeprocess, forvaltningsret, EU-ret og erhvervsregulering
- Et procesretligt modul, der består af fagelementet civilproces.

De studerende indleder uddannelsen med at følge fagelementet juridisk metode, som er en del af det almene modul. Juridisk metode fokuserer på jura som faglig disciplin, og formålet er at introducere de studerende til den juridiske værktøjskasse med metodetilgange, retskildehierarki og kildesøgning, som de skal kunne anvende i løbet

af studiet. Retsvidenskabsteorien, der følger på 3. semester, dækker over mere retsfilosofiske og retslæreprægede emner. Herudover introduceres de studerende på 1. semester til projektarbejdsformen, som universitetets problem based learning-model er forankret i (dokumentationsrapporten, s. 35).

Det formueretlige modul er opdelt i tre undermoduler, der afvikles på 1., 4. og 5. semester. På hvert semester undervises der i formueretlige emner, der bygger videre på viden, færdigheder og kompetencer, som de studerende har lært på tidligere semestre inden for aftale- og erstatningsret, køberet og obligationsret I samt obligationsret II, tingsret og konkursret. Universitetet henviser til, at de studerendes progression bl.a. testes ved eksamen, hvor de skal demonstrere, om de har nået de læringsmål, som fagbeskrivelserne foreskriver (dokumentationsrapporten, s. 35).

Også inden for det offentligretlige modul er der en progression. På 1. semester fokuserer de studerende på statsorganerne, som de er fastlagt i grundloven, hvorefter de på 2. semester skal beskæftige sig med de grundrettigheder, der følger af grundloven og folkeretten. På 3. semester introduceres de studerende til forvaltningsretten, og det offentligretlige perspektiv udvides dernæst på 5. semester med EU-ret. I den seneste studieordning er der introduceret et tværgående fag, erhvervsregulering, på 5. semester, hvor de studerende skal beskæftige sig med regulering af erhvervsforhold i såvel et dansk som et EU-retligt perspektiv (dokumentationsrapporten, s. 35).

Uddannelsen afsluttes med udarbejdelsen af et bachelorprojekt, der har et omfang på 10 ECTS-point.

Under besøget fortalte ledelsen, at der er tænkt meget over uddannelsens progression, så de tre delmoduler under det formueretlige modul fx gradvist bliver sværere. De studerende tilkendegav, at fagenes rækkefølge er god, og at der er en klar progression. De studerende henviste under besøget til, at den seneste revision af studieordningen havde forbedret progressionen i deres uddannelse.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens struktur understøtter, at de studerende kan nå uddannelsens samlede mål for læringsudbytte.

Gælder for kandidatuddannelsen

Universitetet har udarbejdet en tabel, hvoraf det fremgår, hvilke læringsmål for uddannelsens fagelementer der søger at understøtte de samlede mål for læringsudbytte. Nedefor er gengivet et eksempel, der illustrerer understøttelse af de samlede mål for læringsudbytte gennem et obligatorisk og et valgfrit fagelement:

Samlede mål for læringsudbytte	Læringsmål	Fagelement
- Selvstændigt at identificere og formulere videnskabelige problemstillinger inden for de juridiske fagelementer, der er knyttet til danske, EU-retlige eller internationale retsområder - På et videnskabeligt grundlag at kunne opstille nye løsninger, vælge relevante løsninger og begrundede valget - Kunne formidle forskningsbaseret viden og diskutere professionelle og videnskabelige problemstillinger med både fagfæller, ikke-specialister, samarbejdspartnere og brugere i et korrekt sprog	Den studerende skal samlet opnå kompetence til på selvstændig vis at: - Kyndigt formidle forskningsbaseret viden og demonstrere færdigheder, omtalt ovenfor, under anvendelse af en præcis terminologi over for såvel retskyndige inden for området som over for andre - Redegøre for den praktiske udøvelse af reglerne for fast ejendoms overdragelse og anvendelse - Identificere og formulere videnskabelige problemstillinger inden for dansk privatretlig og offentligretlig regulering af fast ejendoms omsætning og anvendelse, samt på at videnskabeligt grundlag opstille løsninger herpå	Fast ejendom (obligatorisk)

- Selvstændigt at identificere og formulere videnskabelige problemstillinger inden for de juridiske fagelementer, der er knyttet til danske, EU-retlige eller internationale retsområder - Kunne formidle forskningsbaseret viden og diskutere professionelle og videnskabelige problemstillinger med både fagfæller, ikke-specialister, samarbejdspartnere og brugere i et korrekt sprog	Den studerende skal samlet opnå kompetence til på selvstændig vis at: - Anvende juridisk metode på immaterialretlige spørgsmål - Kvalificere og relatere juridiske problemstillinger inden for immaterialretten - Formulere sig klart og velstruktureret om immaterialretlige spørgsmål med anvendelse af korrekt terminologi - Kunne vurdere, analysere og rådgive om regleres indhold samt konsekvenserne ved reglerenes overtrædelse	Immaterialret (valgfrit)
--	--	--------------------------

(Dokumentationsrapporten, s. 32. Tabellen er tilpasset af AI).

Akkrediteringspanelet bemærker, at det ikke fremgår klart, om der er understøttelse af, at de studerende selvstændigt skal kunne igangsætte og gennemføre fagligt og tværfagligt samarbejde og påtage sig et professionelt ansvar.

Akkrediteringspanelet vurderer dog samtidig, at understøttelsen af, at de studerende selvstændigt skal kunne identificere og formulere videnskabelige problemstillinger inden for de juridiske fagelementer, der er knyttet til EU-retlige eller internationale retsområder, i mindre grad understøttes på uddannelsen.

Samlet set vurderer akkrediteringspanelet, at fagelementernes læringsmål understøtter uddannelsens samlede mål for læringsudbytte.

På kandidatuddannelsen genfindes bacheloruddannelsens modulopbygning, hvilket betyder, at de obligatoriske fag på 1. semester og de efterfølgende konstituerende valgfrie fagelementer på 2. og 3. semester er modultilknyttede. Således hører fast ejendom på 1. semester til det formueretlige modul, og grundlæggende skatteret til det skatteretlige modul – tilsammen udgør fagelementerne 20 ECTS-point. Det tredje og sidste obligatoriske fagelement er civilproces, der hører til det procesretlige modul. Fagelementet udfases dog på kandidatuddannelsen, og i stedet flyttes det til bacheloruddannelsen. Det sker, fordi studienævnet har vurderet, at det er bedre placeret som et redskabsfag på bacheloruddannelsen. I stedet overvejer studienævnet at udbyde et videregående procesretligt fag på kandidatuddannelsen (dokumentationsrapporten, s. 45).

Målene i de obligatoriske fagelementer afspejler progressionen på kandidatuddannelsen, da de kun kan indfries, hvis de studerende formår at kombinere den viden og de kompetencer, de har erhvervet på bacheloruddannelsens moduler (dokumentationsrapporten, s. 36).

Når civilproces er udfaset, skal de studerende vælge seks konstituerende valgfrie fagelementer, i alt 60 ECTS-point. I efteråret 2013 og foråret 2014 er der udbudt mellem 10 og 15 valgfag, og ved planlægning af udbuddet tilstræber studienævnet, at der udbydes såvel praksisorienterede fagelementer som fagelementer, der er udviklet på baggrund af VIP'ernes forskning (dokumentationsrapporten, s. 36 og bilag 29 e-f).

Specialet, der har et omfang af 30 ECTS-point, afslutter uddannelsen, og her skal de studerende ifølge læringsmålene formå på videnskabelig og professionel vis at anvende teorier og metoder, herunder den juridiske metode, på et fagligt afgrænset emne og præsentere et emne, en problemstilling, en analyse og en konklusion på en overskuelig og velformuleret måde (dokumentationsrapporten, samlet, s. 679-680).

Under besøget tilkendegav ledelsen, at progressionen er tydelig på bacheloruddannelsen, mens det er sværere at skabe progression i klassisk forstand på kandidatuddannelsen. Progressionen består her i højere grad af, at de studerende udvider deres færdigheder og kompetencer i bredden og bliver mere sikre i anvendelsen af den juridiske metode. Om faget fast ejendom, som akkrediteringspanelet har udvalgt til at belyse uddannelsens tilrettelæg-

gelse, fremgår det fx, at de studerende her skal kombinere den viden og de færdigheder og kompetencer, som de har erhvervet på bacheloruddannelsen inden for forskellige retsområder (dokumentationsrapporten, s. 46).

Det fremgik også under besøget, at studienævnet løbende drøfter progressionsspørgsmålet, og også underviserne er opmærksomme på at tilpasse niveauet i undervisningen.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens struktur understøtter, at de studerende kan nå uddannelsens samlede mål for læringsudbytte.

Bygger uddannelsen/udbuddet videre på adgangsgrundlaget?

Gælder for bacheloruddannelsen

Uddannelsens områdespecifikke adgangskrav er dansk på A-niveau, engelsk på B-niveau og ét af følgende fag på B-niveau: historie, idehistorie, samfundsfag eller samtidshistorie. Der er ingen uddannelsesspecifikke adgangskrav for optagelse på bacheloruddannelsen.

Universitetet skriver, at der i forbindelse med studiestarten lægges vægt på, at de studerende introduceres til forventet arbejdsform, indsats mv. På 1. semester følger de studerende fagelementet statsorganerne, og her introduceres de til gruppedannelse og gruppeprocesser. I faget lægges der endvidere vægt på, at de studerende lærer at formulere sig på korrekt dansk og ved hjælp af juridisk terminologi (dokumentationsrapporten, s. 37). Derudover henviser universitetet til, at samfundsfag eller samtidshistorie på B-niveau skaber en god kontekst for introduktionen til de juridiske fagområder.

Der er udarbejdet et tillæg til studieordningen for bacheloruddannelsen i jura, der gør det muligt for grønlandske studerende under North Atlantic Law Programme at søge optagelse på uddannelsen på lige vilkår med danske studerende. Universitetet skriver, at de første år med indskrivning af grønlandske studerende på jurauddannelserne har vist, at den gruppe studerende har et særligt behov med hensyn til bl.a. danskkundskaber.

Akkrediteringspanelet noterer sig, at universitetet er opmærksomt på at fortsætte en tæt dialog med Grønlands Universitet og Det Grønlandske Hus i Aalborg. Den fagansvarlige for North Atlantic Law Programme er ansvarlig for dialogen.

Akkrediteringspanelet noterer sig i forbindelse med vurderingen af adgangsgrundlaget, at fagelementerne på uddannelsens 1. semester introducerer de studerende til den juridiske metode og grundlæggende træk af retsvidenskabelige teorier. Det er akkrediteringspanelets vurdering, at der er overensstemmelse mellem uddannelsens niveau og de forudsætninger, de studerende har erhvervet gennem deres adgangsgivende eksamen.

Gælder for kandidatuddannelsen

Optagelse på den juridiske kandidatuddannelse forudsætter en juridisk bacheloruddannelse eller anden relevant dansk eller udenlandsk uddannelse på samme niveau, hvor samme uddannelsesmæssige forudsætninger kan anses for erhvervet. Følgende uddannelser giver adgang til kandidatuddannelsen:

- En bestået BA (jur.)-eksamen fra AAU
- En bestået BA (jur.)-eksamen fra Syddansk Universitet
- En bestået BA (jur.)-eksamen fra Aarhus Universitet
- En bestået BA (jur.)-eksamen fra Københavns Universitet.

Der vil i begrænset omfang være mulighed for at optage HA (jur.)-dimittender og cand.merc.jur.er på uddannelsen; i så fald foretager Det Juridiske Studienævn en faglig vurdering af ansøgerens kvalifikationer.

Som nævnt ovenfor skal de studerende kunne kombinere den viden, de færdigheder og de kompetencer, som de har fået på bacheloruddannelsen, inden for de forskellige moduler. De valgfrie fagelementer på kandidatuddannelsen er ligesom de obligatoriske fagelementer klassificeret efter modulerne med henblik på at gøre det gennem-

sigtigt, hvilke sammenhænge der kan skabes mellem fagene på bacheloruddannelsen og de konstituerende valgfrie fagelementer på kandidatuddannelsen (dokumentationsrapporten, s. 37).

Det fremgår ikke af studieordningen, at de obligatoriske fagelementer skal følges som de første på kandidatuddannelsen. Set i lyset af, at uddannelsens progression i høj grad består af, at de studerende udvider deres færdigheder og kompetencer i bredden, vurderer akkrediteringspanelet dog, at det er af mindre betydning, hvilken rækkefølge fagelementerne følges i.

Akkrediteringspanelet vurderer, at der er overensstemmelse mellem uddannelsens niveau og de forudsætninger, som de studerende har erhvervet på deres adgangsgivende uddannelse.

Kriterium IV: Tilrettelæggelse og gennemførelse

Tilrettelæggelsen og den praktiske gennemførelse af uddannelsen understøtter opnåelsen af målene for læringsudbytte.

Uddybning:

- uddannelsen er tilrettelagt, så den studerende kan opnå uddannelsens mål for læringsudbytte inden for uddannelsens normerede studietid og med en samlet arbejdsbelastning svarende til uddannelsens omfang i ECTS-point,
- undervisningen på uddannelsen er pædagogisk kvalificeret,
- uddannelsen er tilrettelagt, så det er muligt at gennemføre én eller flere dele af uddannelsen eller udbuddet i udlandet inden for uddannelsens normerede studietid,
- dele af uddannelsen, der gennemføres uden for institutionen, herunder praktik, kliniske forløb og uddannelsesdele, der gennemføres i udlandet, indgår som integrerede dele af uddannelsen, således at de studerendes læring på institutionen og på dele, der gennemføres uden for institutionen, supplerer hinanden.

Vurdering for bacheloruddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsen er tilrettelagt, så de studerende kan nå uddannelsens samlede mål for læringsudbytte inden for den normerede studietid og med en samlet arbejdsbelastning svarende til uddannelsens omfang på 180 ECTS-point. Undervisningen er pædagogisk kvalificeret, og de studerende kan, hvis de har interesse for det, gennemføre et udlandshold uden at forlænge deres studietid.

Vurdering for kandidatuddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsen er tilrettelagt, så de studerende kan nå uddannelsens samlede mål for læringsudbytte inden for den normerede studietid og med en samlet arbejdsbelastning svarende til uddannelsens omfang på 180 ECTS-point. Undervisningen er pædagogisk kvalificeret, og de studerende kan, hvis de har interesse for det, gennemføre et udlandshold uden at forlænge deres studietid.

Den samlede vurdering af kriteriet er baseret på vurderinger af følgende forhold:

Er uddannelsen hensigtsmæssigt tilrettelagt?

Gælder for bacheloruddannelsen

Af det fremsendte studieaktivitetsskema fremgår det, at de studerende fra 1.-5. semester har mellem 147 og 264 timer pr. semester. De studerende modtager flest timer på 3. semester og færrest på 1. semester. De enkelte fag-elementer afvikles over 13 uger, hvilket giver de studerende 16,6 timer i gennemsnit om ugen ($1.081 \text{ timer} / 5 = 216,2 / 13 \text{ uger} = 16,6 \text{ timer}$). På 6. semester modtager de studerende noget mindre undervisning med 7, 6 ugentlige timer:

Semester	Ugentlige timer	Timer i gennemsnit pr. semester	Undervisning i alt	Vejledning
1.-5. semester	16,6	216,2	1.081	*
6. semester	7,6	-	99	20**

(Dokumentationsrapporten, s. 38, supplerende oplysninger af 24. februar 2015).

* Det fremgår af noter til den udfoldede studieaktivitetsopgørelse, at der på 1. semester ikke er afsat et bestemt timetal pr. studerende til vejledning. I efteråret 2013 var der afsat fem hele dage, hvor de studerende både skrev på projektet og havde mulighed for at bede om vejledning fra en række undervisere og studenterinstruktører.

** Fremgår som andre uddannelsesaktiviteter af studieaktivitetsskemaet. Ledelsen bekræftede under besøget, at der er afsat 20 timer til vejledning i forbindelse med bachelorprojektet, også når flere studerende skriver sammen. Af studieordningen for bacheloruddannelsen fremgår det, at højst tre studerende kan skrive bachelorprojekt sammen.

Den udfoldede studieaktivitetsopgørelse viser, at det varierer semestrene imellem, hvor meget undervisning de studerende modtager på henholdsvis mindre og større hold. På 1. semester er de studerendes undervisning næsten ligeligt fordelt mellem undervisning på hold med over og under 40 studerende, dog med en mindre overvægt på undervisning på hold over 40. På 2.-4. semester er der derimod en stor overvægt af undervisning, der foregår på større hold, før de studerende på 5. semester i overvejende grad modtager undervisning på mindre hold. På 6. semester, hvor de studerende udarbejder bachelorprojekt, er de berettiget til 20 timers vejledning.

Under besøget fortalte ledelsen, at uddannelsens 1. semester samlæses med HA (jur.). Det var ikke ledelsens indtryk, at samlæsningen giver større udfordringer, da erhvervsjuraen som et flerfagligt studie har haft fokus på juraen, og der er derfor ikke en stærk økonomisk kultur, der skal tages hensyn til. Studienævnet monitorerer karaktergennemsnit og kan spore et højere karaktergennemsnit på jura end på HA (jur.). For de fagelementer, hvor der er holdundervisning tilknyttet, fx på formueret, som akkrediteringspanelet udvalgte, er holdene sammensat, så henholdsvis jurastuderende og HA (jur.)-studerende har holdundervisning hver for sig.

De studerende tilkendegav under besøget, at de generelt er tilfredse med den vejledning, de modtager. Deres oplevelse er, at de interne undervisere, jf. kriterium II, er meget nemme at komme i kontakt med, også i forbindelse med vejledning. I de tilfælde, hvor der har været klager over eksterne vejledere, er det de studerendes erfaring, at vejlederne ikke bliver anvendt igen.

Akkrediteringspanelet bemærker positivt, at der er afsat et stort antal timer til vejledning om bachelorprojektet. Ledelsen tilkendegav i den forbindelse, at den prioriterer at tilbyde vejledning. Som det fremgår under kriterium II vejledes de studerende dog i udstrakt grad af eksterne undervisere.

En enkelt studerende tilkendegav på mødet, at information om bachelorprojektet kommer for sent, ligesom information om valgfrie fagelementer var kommet for sent. Med hensyn til bachelorprojektet blev der afholdt et fælles informationsmøde, hvorefter de studerende havde ti dage til at vælge emne.

Ledelsen svarede hertil, at en række valgfag går igen, så de usikkerheder, der kan være i forbindelse med valg af valgfrie fagelementer, begrænser sig til nyoprettede fag. Normalt afsættes der 14 dage til valg af valgfrie fagelementer. Selve tilrettelæggelsen af vejledningsforløb for bachelorprojekterne kan ikke tilrettelægges, før det er afklaret, hvilke valgfrie fagelementer der skal udbydes.

Akkrediteringspanelet vurderer, at tilrettelæggelsen af uddannelsen svarer til et fuldtidsstudie.

Uddannelsens tilrettelæggelse er illustreret ved tre fagelementer, som akkrediteringspanelet har udvalgt til nærmere analyse. Det drejer sig om formueret på 1. semester (20 ECTS-point), civilproces på 3. semester (10 ECTS-point) samt EU-ret og folkeret på 5. semester (10 ECTS-point).

Tilrettelæggelsen af fagelementerne sker ud fra princippet om, at interne undervisere som hovedregel står for forelæsninger – dvs. de teoretiske aspekter af et fagelement – mens holdundervisere ofte rekrutteres fra advokatbranchen, domstolene og andre juridiske arbejdspladser og dermed sikrer en praksisorienteret indgangsvinkel til fagstoffet (dokumentationsrapporten, s. 43).

Formureten er på 1. semester inddelt i erstatningsret og aftaleret. Universitetet skriver, at dets erfaring er, at de studerende opfatter faget som svært, da det er her, de første gang skal tilegne sig den klassiske juridiske disciplin. Studienævnet har derfor også prioriteret, at der sættes betydelige undervisningsmæssige ressourcer af til faget, der afvikles som forelæsninger, holdundervisning og studenterinstruktion (dokumentationsrapporten, s. 45). Det er akkrediteringspanelets vurdering, at tilrettelæggelsen af fagelementet understøtter, at de studerende efter at have fuldført det bl.a. vil være i stand til at identificere og kvalificere erstatningsretlige og aftaleretlige problemer og begrunde den juridiske løsning af erstatningsretlige og aftaleretlige spørgsmål.

Generelt gav de studerende udtryk for, at undervisningen er veltilrettelagt. De studerende fortalte dog under besøget, at de oplever, at den holdundervisning, som de er meget glade for, er blevet reduceret, bl.a. på formue-

ret. De studerende henviste til, at holdundervisningen understøtter forståelsen af fagstoffet, som ellers bliver doceret på større forelæsninger, hvor der ofte sidder over 100 studerende. De henviste også til, at det betyder mindre kontakt til eksterne undervisere og færre øvelser, der understøtter uddannelsens anvendelsesperspektiv. Ligeledes oplever de, at studenterinstruktion også er beskåret, hvilket igen betyder mindre opgaveløsning.

Ledelsen fortalte, at holdundervisningen samlet set er blevet beskåret. I det formueretlige modul er holdundervisningen skåret ned, men ledelsen henviste samtidig til, at reduktionen kan forsvares ud fra det antal ECTS-point, som disciplinen er tildelt på uddannelsen. Holdundervisning bliver generelt prioriteret på første år, herunder i formueret.

Formueret I udprøves gennem en skriftlig og en mundtlig prøve, og det fremgår af dokumentationsmaterialet, at 40 % af de studerende ikke bestod den skriftlige eksamen, og karaktergennemsnittet for dem, der bestod, var væsentligt lavere end gennemsnittet for den mundtlige prøve. Herom skriver universitetet, at faget blev udbudt i sin nuværende form første gang i efteråret 2013, og den første afvikling har givet anledning til en videreudvikling af opgavegrundlaget for den skriftlige eksamen.

Akkrediteringspanelet anerkender, at det er første gang, fagelementet udbydes i sin nuværende form, og at universitetet er opmærksomt på udfordringen ved den skriftlige del af denne eksamen.

Fagelementerne civilproces og EU-ret og folkeret har tidligere været tilknyttet holdundervisning, men afvikles nu udelukkende som forelæsninger. Civilproces lå tidligere på kandidatuddannelsen, men som det fremgår ovenfor, har studienævnet ved den seneste studieordningsrevision besluttet at flytte faget til bacheloruddannelsen som et redskabsfag.

Forholdsvist få studerende har deltaget i evalueringen af EU-ret og folkeret, men de, der har, fremhæver opgaveløsning og studenterinstruktion som noget af det, der har været særligt godt ved undervisningen, og som de har lært meget af (dokumentationsrapporten, samlet, s. 856-857). Universitetet skriver da også, at opgavegennemgang vil blive indarbejdet i forelæsningerne, hvilket panelet finder er væsentligt, i lyset af at fagelementet udprøves ved en femtimers skriftlig eksamen (ibid., s. 45).

Akkrediteringspanelet vurderer, at de undervisnings- og arbejdsformer, der bliver anvendt i fagelementerne civilproces og EU-ret og folkeret, understøtter, at de studerende kan nå fagenes læringsmål, herunder for civilproces. Det gælder fx målet om kunne formulere sig klart og velstruktureret om procesretlige spørgsmål og anvende korrekt procesretlig terminologi og inden for EU-ret og folkeret at kunne diskutere forskellige løsninger på almindelige EU-retlige problemstillinger med inddragelse af relevante teoretiske opfattelser og praksis til begrundelse for løsningen (dokumentationsrapporten, samlet, s. 824 og 829).

Samlet set vurderer akkrediteringspanelet, at tilrettelæggelsen af uddannelsen svarer til et fuldtidsstudie, og at de undervisnings- og arbejdsformer, der anvendes på uddannelsen, understøtter de studerendes muligheder for at nå uddannelsens samlede mål for læringsudbytte.

Gælder for kandidatuddannelsen

Af det fremsendte studieaktivitetsskema fremgår det, at de studerende på 1.-3. semester har mellem 117 og 175 timer pr. semester. Med en semesterlængde på 13 uger giver det i gennemsnit 11 timer om ugen ($430 \text{ timer} / 3 = 143,3 / 13 \text{ uger} = 11 \text{ timer}$). Timetallet falder gradvist, så de studerende har flest timer på 1. semester af kandidatuddannelsen og færrest på 3. semester, mens de ikke modtager undervisning på 4. semester, hvor de udarbejder speciale:

Semester	Ugentlige timer	Timer i gennemsnit pr. semester	Undervisning i alt	Vejledning
1.-3. semester	11	143,3	430	0
4. semester	0	0	0	30*

(Dokumentationsrapporten, s. 38, og supplerende oplysninger af 24. februar 2015). * Fremgår som andre uddannelsesaktiviteter af studieaktivitetsskemaet. Ledelsen bekræftede under besøget, at der tildeles 30 timers vejledning til specialeudarbejdelse, også når flere studerende skriver sammen. Af studieordningen for kandidatuddannelsen fremgår det, at højst tre studerende kan skrive speciale sammen.

Den udfoldede studieaktivitetsopgørelse viser, at de studerende på 1. semester af uddannelsen i overvejende grad modtager undervisning på større hold. På 2. semester modtager de overvejende undervisning på hold med under 40 deltagere, og på 3. semester modtager de udelukkende undervisning på hold med under 40 deltagere. På 4. semester, hvor de studerende udarbejder speciale, er der ikke planlagt undervisningsaktiviteter. Her modtager de studerende til gengæld vejledning, og de er i forbindelse med udarbejdelsen af specialet berettiget til 30 timers vejledning.

Med overgangen til den seneste studieordning for kandidatuddannelsen er omfanget af obligatoriske fagelementer faldet og afløst af yderligere valgfrie fagelementer svarende til 30 ECTS-point. Ledelsen tilkendegav, at der i den forbindelse er gjort mange overvejelser over, hvilke juridiske profiler de studerende gennem de valgfrie fagelementer kan opnå, og det tilstræbes at udbyde valgfrie fagelementer inden for alle moduler, altså fx inden for det offentligretlige modul, det skatteretlige modul, det formueretlige modul mv. Kataloget over udbudte valgfrie fagelementer i efteråret 2013 og foråret 2014 viser, at der er en overvægt af udbud inden for det formueretlige modul, og at der udbydes omkring ti valgfag pr. semester og flere, hvis de erhvervsøkonomiske valgfag medregnes (bilag 29e-f).

Jf. kriterium II fortalte ledelsen og underviserne under besøget, at eksterne undervisere ofte anvendes i forbindelse med de valgfrie fagelementer, da det kan medvirke til at skabe bredde i udbuddet.

De studerende fortalte under besøget, at de oplever, at der oprettes få valgfag, og at det typisk er de samme, der udbydes. Valgfrie fagelementer bliver oprettet, når der er tilslutning fra mindst 15 studerende. Da der nu samles mellem de to kandidatår, har det forbedret de studerendes muligheder for at få de valgfrie fagelementer, de ønsker. Det er også sket, at der er blevet oprettet valgfrie fagelementer med en tilslutning på mindre end 15 studerende.

Akkrediteringspanelet er opmærksomt på, at de studerende under besøget tilkendegav, at de gerne vil have bedre hjælp til at afklare, hvad de enkelte valgfrie fagelementer indeholder, og hvilke der med fordel kan supplere hinanden. De foreslog selv, at det kunne ske, ved at de enkelte undervisere samlet fremlægger de valgfag, der vil blive udbudt i det kommende semester. Panelet noterer sig dog i den sammenhæng, at uddannelsen er relativt ny, og at antallet af valgfrie fagelementer på uddannelsen først blev udvidet i forbindelse med den seneste studieordning. Panelet bemærker positivt, at universitetet forud for tilrettelæggelsen af valgfag i sommeren 2013 indhente de de studerendes ønsker til valgfag (dokumentationsrapporten, s. 46).

Uddannelsens tilrettelæggelse er illustreret gennem tre fagelementer, som akkrediteringspanelet har udvalgt til nærmere analyse. Det drejer sig om det obligatoriske fagelement fast ejendom på 1. semester (10 ECTS-point), det valgfrie fagelement videregående skatteret (10 ECTS-point) og specialeafhandlingen (30 ECTS-point).

Fast ejendom er et af de fagelementer på kandidatuddannelsen, der udbydes som en kombination af forelæsninger og holdundervisning. De studerende har 13 forelæsningslektioner a 3 timer og 13 holdundervisningslektioner a 2 timer. Det faglige fokus er på ejendomsoverdragelse, regulering af rådighed over ejendom, erhvervelse af ejendom m.m. Pensum udgøres i øjeblikket bl.a. af en grundbog udarbejdet af en af Juridisk Instituts lektorer (dokumentationsrapporten, s. 46 og samlet, s. 663).

Mellem 18 og 25 studerende har deltaget i evalueringen af faget, og det fremgår af evalueringen, at de studerende har oplevet en god koordination mellem forelæsning og holdundervisning, og når de skal pege på, hvad der især

har været godt ved afviklingen af faget, fremhæver de den praksisrettede holdundervisning, hvor det har været muligt at gå i detaljer med fagstoffet (dokumentationsrapporten, samlet, s. 861-867).

Ligesom for bacheloruddannelsen bemærkede de studerende under besøget, at der var blevet reduceret i omfanget af holdundervisningen, hvilket flertallet tilkendegav, er ærgerligt, fordi det, som beskrevet ovenfor, understøtter tilegnelsen af fagstoffet på en anden måde, end forelæsninger gør. Akkrediteringspanelet vurderer dog, at tilrettelæggelsen af faget understøtter, at de studerende efter forløbet har viden om den retlige regulering af rådhed over fast ejendom, herunder om anvendelse, miljø, forurening, planer, naturbeskyttelse, byggeri, servitutter, ekspropriation og hævd. De vil også være i stand til at redegøre for den praktiske udøvelse af reglerne for fast ejendoms overdragelse og anvendelse.

Det fremgik under besøget, at videregående strafferet er et populært valgfrit fagelement. Undervisningen er dialogpræget og baseret på hold med op til 50 studerende. Fagelementet fylder 30-40 timer. Når de studerende har gennemført fagelementet, skal de have viden om udvalgte bestemmelser fra straffelovens specielle del, herunder bedrageri, databedrageri, mandatsvig, skyldnersvig og bestikkelse, og de skal kunne anvende fagets begreber og terminologi. Akkrediteringspanelet vurderer, at tilrettelæggelsen understøtter de studerende i at nå fagelementets læringsmål.

Specialet afslutter uddannelsen, og ofte udarbejdes det af to studerende i fællesskab. Det tilskrives universitetet det faktum, at projektgrupper indgår som en naturlig arbejdsform på studiet. Specialekontrakter udarbejdes i februar med specialeaflevering i maj og efterfølgende mundtligt forsvar i juni.

Skriftligheden på uddannelsen blev drøftet under besøget, og de studerende fortalte, at de oplever et fald i omfanget af skriftlige opgaver og øvelsesopgaver på uddannelsen. Det gælder fx i fagelementet skatteret, hvor de studerende ikke har øvelsesopgaver, men skal afslutte forløbet med en tretimers skriftlig eksamen.

Underviserne tilkendegav under besøget, at det forekommer naturligt at indgå i en dialog med de studerende på specialiseringsfagene, hvilket understøtter den mundtlige formidlingsevne. Ledelsen fortalte, at de studerende er bedre til at tale om jura end til at skrive om det. Derfor er mundtlige eksaminer gode og også det, de studerende foretrækker, når de vælger blandt de valgfrie fagelementer. Samtidig blev der henvist til, at de mundtlige eksaminer ofte tager udgangspunkt i et skriftligt projekt eller en synopsis.

Akkrediteringspanelet bemærker i forlængelse heraf, at langt størstedelen af eksamenerne på kandidatuddannelsen er mundtlige. Fra de studerende afslutter bacheloruddannelsen, til de skal udarbejde specialet, er der derfor i mindre omfang understøttelse af færdigheds målet for specialet om, at den studerende skriftligt på videnskabelig og professionel vis skal kunne præsentere og formidle et emne, en problemstilling, en analyse og en konklusion på en overskuelig og velformuleret måde (dokumentationsrapporten, samlet, s. 680).

Akkrediteringspanelet vurderer, at de undervisnings- og arbejdsformer, der bliver anvendt i de udvalgte fagelementer, understøtter, at deres læringsmål kan nås af de studerende.

Akkrediteringspanelet vurderer positivt, at der er afsat et stort antal timer til vejledning af de studerende i forbindelse med udarbejdelsen af specialet.

Samlet set er det akkrediteringspanelets vurdering, at tilrettelæggelsen af uddannelsen svarer til et fuldtidsstudie, og at de undervisnings- og arbejdsformer, der anvendes på uddannelsen, understøtter de studerendes muligheder for at nå uddannelsens samlede mål for læringsudbytte.

Hvilke strategier og tiltag er iværksat for at afhjælpe eventuel lav gennemførelse?

Gælder for både bachelor- og kandidatuddannelsen

Der er på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet fastlagt en målsætning om, at fakultetets uddannelser i oktober 2015 skal have realiseret, at 80 % af de studerende på bacheloruddannelserne gennemfører uddannelsen på normeret tid plus et år. For kandidatuddannelserne skal 75 % gennemføre på normeret tid (bilag 33a, samlet, s. 807).

Der er også fastlagt mål for den ønskede STÅ-optjening pr. studerende. Målsætningerne bliver understøttet af en handlingsplan for jurauddannelserne, som er vedlagt i udkast. Handlingsplanen etablerer aktiviteter og procedurer, der følger forsinkelser, men som også skal søge at fremme de studerendes gennemførelse ved at identificere og justere fagelementer, hvor antallet af studerende, der ikke består, eller karaktergennemsnittet peger på behovet for en indsats (dokumentationsrapporten, s. 39). I udkastet til handlingsplanen findes et årshjul for overvågningen af frafald og gennemførelse. Studerende, der er mindre end 5 ECTS-point efter den ordinære studieplan, kategoriseres som grønne, studerende, der er 5-15 ECTS-point efter den ordinære studieplan, kategoriseres som gule, og studerende, der er mere end 15 ECTS-point efter den ordinære studieplan, kategoriseres som røde, i frafaldssammenhæng. Fra foråret 2014 tilføjes en blå kategori for studerende, der ikke har bestået aktiviteter de seneste to år.

Røde studerende indkaldes til samtale med studielederen og studiesekretæren, mens gule studerende tilbydes en samtale med studievejleder i overensstemmelse med universitetets procedure (dokumentationsrapporten, s. 41 og bilag 34b). Efter reksamenerne i efteråret 2013 viste kategoriseringen af de studerende, at 79,3 % (283 af 357) af de bachelorstuderende var grønne, og 69,8 % (90 ud af 129) af de kandidatstuderende var grønne (dokumentationsrapporten, s. 41-42).

Af tabellen nedenfor fremgår procenterne for, hvor mange studerende på uddannelserne der gennemfører på henholdsvis normeret tid og normeret tid plus et år set i forhold til hovedområdet på landsplan:

Bacheloruddannelsen:

	2011		2012		2013	
	AAU	Hoved- område	AAU	Hoved- område	AAU	Hoved- område
Normeret tid	58,2 %	54 %	69,1 %	57 %	63,3 %	55 %
Normeret tid plus et år	67,1 %	65 %	76,5 %	68 %	65,1 %	67 %

(Dokumentationsrapporten, s. 54. Tabellen er tilpasset af AI).

En sammenligning af bacheloruddannelsens tal for gennemførelse med dem for hovedområdet på landsplan viser, at uddannelsens gennemførelsestal generelt ligger over tallene for hovedområdet med undtagelse af gennemførelse på normeret tid plus et år i 2013, hvor uddannelsens ligger en smule under hovedområdets.

Kandidatuddannelsen:

	2012		2013	
	AAU	Hoved- område	AAU	Hoved- område
Normeret tid	73,6 %	18 %	73,0 %	22 %
Normeret tid plus et år	87,5 %	61 %	79,7 %	64 %

(Dokumentationsrapporten, s. 55. Tabellen er tilpasset af AI).

Akkrediteringspanelet bemærker, at universitetet er meget tæt på at indfri sin målsætning om, at 75 % af de kandidatstuderende skal gennemføre på normeret tid, mens der er endnu et stykke vej til at indfri målsætningen om, at 80 % af bachelorerne skal gennemføre på normeret tid plus et år.

Samtidig vurderer akkrediteringspanelet, at gennemførelsesgraden på uddannelserne ligger over gennemsnittet på landsplan, og at den for kandidatuddannelsen ligger væsentligt højere end for hovedområdet på landsplan.

Hvilke strategier og tiltag er iværksat for at afhjælpe eventuelt højt frafald?

Gælder for både bachelor- og kandidatuddannelsen

Opgørelsen over frafaldet på bacheloruddannelsens første år og kandidatuddannelsen viser, at frafaldet på uddannelserne for alle år ligger under frafaldet på hovedområdet på landsplan og ligeledes under 15 %:

Bachelor i jura - frafald

Startår	Ophørt første studieår		Landsplan på hovedområdet i %
	N	%	
2010	15	13,6	18
2011	10	8,8	16
2012	5	4,5	17

(Dokumentationsrapporten, s. 55).

Universitetet skriver, at bacheloruddannelsen frem til 2010 oplevede et frafald, som universitetet tilskriver, at uddannelsen var ny. Fra optaget 2010 er frafaldet mindsket (dokumentationsrapporten, s. 38).

Kandidat i jura - frafald

Startår	Frafald		Landsplan på hovedområdet i %
	N	%	
2010	5	6,9	15
2011	8	10,8	14
2012	4	8,5	11

(Dokumentationsrapporten, s. 55).

Akkrediteringspanelet bemærker positivt, at frafaldet på bacheloruddannelsen er nedbragt i løbet af de seneste to opgjorte år, og vurderer samlet, at uddannelserne ikke har et stort frafald.

Er underviserne pædagogisk kvalificerede?

Gælder for både bachelor- og kandidatuddannelsen

AAU baserer sit pædagogiske virke på principperne for problembaseret læring (PBL). Universitetet oplyser, at det fra midten af 2014 arbejder med en særskilt politik for underviseres pædagogiske kompetenceudvikling, som står over for at blive implementeret. Politikken vil bl.a. indeholde forslag til sparring og supervision, ligesom den vil indeholde en skabelon til udarbejdelse af en portfolio for den enkelte undervisers pædagogiske kompetencer (dokumentationsrapporten, s. 48 og bilag 46a-b).

Adjunkter skal gennemgå et adjunktpædagogikum udbudt af AAU Learning Lab, og hver adjunkt har tilknyttet en adjunktvejleder. Ph.d.-studerende er forpligtiget til at undervise 600 timer i løbet af deres treårige forløb og følger i den forbindelse et grundkursus for universitetsundervisere, der udbydes af AAU Learning Lab (dokumentationsrapporten, s. 47 og bilag 39-40a).

I forbindelse med oprettelsen af uddannelserne har uddannelse og pædagogik været genstand for drøftelser på en række institutseminarer og medarbejdermøder, og institutlederen har fx i forbindelse med genindførelse af gruppeeksamen holdt en introduktion til betydningen heraf for uddannelserne. I 2014 bidrog uddannelsen til Undervisningsdagen, der afvikles en gang årligt, med et oplæg om Peer Assessment i forbindelse med undervisning i formueret (dokumentationsrapporten, s. 48 og bilag 45a-g).

Juridisk Institut har også i samarbejde med Institut for Læring og Filosofi givet interne som eksterne undervisere mulighed for at deltage i et undervisningsudviklingsforløb eller et vejledningsudviklingsforløb. Forløbet blev senest udbudt i 2012 og vil i en forenklet form blive udbudt igen i efteråret 2014 (dokumentationsrapporten, s. 47 og bilag 41a-b). Akkrediteringspanelet noterer sig, at politikken for underviseres pædagogiske kompetenceudvikling også omhandler eksterne undervisere. Det fremgår bl.a., at de skal gennemføre et grundkursus for univer-

sitetsundervisere, medmindre de kan dokumentere, at de allerede har deltaget i lignende aktiviteter andetsteds (dokumentationsrapporten, samlet, s. 931).

Under besøget var de studerende generelt meget tilfredse med deres underviseres pædagogiske kompetencer. Meget få undervisere har ikke været velfungerende, og i de enkelte tilfælde har det medført justeringer. Blandt de eksterne undervisere blev det tilkendegivet, at de har gode muligheder for at deltage på pædagogiske kurser eller gøre brug af kollegial supervision.

Akkrediteringspanelet vurderer, at universitetet sikrer, at undervisningen på uddannelserne er pædagogisk kvalificeret.

Har de studerende mulighed for udlandsophold?

Gælder for både bachelor- og kandidatuddannelsen

Juridisk Institut har de seneste år øget antallet af samarbejdsaftaler med udenlandske universiteter, og de studerende har på nuværende tidspunkt bl.a. mulighed for at komme på udveksling under Erasmus-programmet eller Nordplus Law-netværket (dokumentationsrapporten, s. 48 og bilag 31).

Det er muligt at tage et udlandsophold i forbindelse med bacheloruddannelsen, men universitetet skriver, at det er kandidatuddannelsens 2. og 3. semester, der er tilrettelagt med henblik på at give mulighed for udlandsophold. De studerende kan få hjælp til at planlægge et ophold på det internationale kontor, og af begge uddannelsernes studieordninger fremgår det, at studienævnet kan træffe beslutning om forhåndsmerit og endelig merit (dokumentationsrapporten, s. 36, studieordningen 2013 for henholdsvis bachelor- og kandidatuddannelsen).

Erfaringerne med tildeling af forhåndsmerit og endelig merit er endnu begrænsede, men det er hensigten, at Det Juridiske Studienævn fremover vil udarbejde en standard for forhåndsgodkendelse af fag i forbindelse med udlandsophold (dokumentationsrapporten, s. 36).

Akkrediteringspanelet bemærker, at bacheloruddannelsens overvejende nationale sigte og strukturen med 10 valgfrie ECTS-point begrænser mulighederne for et udlandsophold. Samtidig vurderer panelet dog, at det er muligt at gennemføre et udlandsophold på bacheloruddannelsen.

Om kandidatuddannelsen vurderer akkrediteringspanelet, at uddannelsens struktur giver de studerende mulighed for at tage på et udlandsophold, uden at det medfører studietidsforlængelse.

Kriterium V: Intern kvalitetssikring og -udvikling

Kvalitetssikringen af uddannelsen er i overensstemmelse med de europæiske standarder og retningslinjer for de videregående uddannelsesinstitutioners interne kvalitetssikring af uddannelser og er velfungerende i praksis.

Uddybning:

Institutionen sikrer, at:

- der gennemføres løbende kvalitetssikring og -udvikling af uddannelsens tilrettelæggelse og gennemførelse, herunder indsamling, analyse og anvendelse af relevant information og de studerendes evaluering af undervisningen,
- der gennemføres periodiske evalueringer af uddannelsen med inddragelse af aftagere og øvrige relevante interessenter,
- dele af uddannelsen, som gennemføres uden for institutionen, herunder praktik, kliniske forløb og uddannelsesdele, der gennemføres i udlandet, omfattes af det systematiske kvalitets-sikringsarbejde,
- uddannelsens fysiske faciliteter, og materielle ressourcer er relevante for at realisere målene for læringsudbyttet.

Vurdering for bacheloruddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at der gennemføres løbende kvalitetssikring og -udvikling af uddannelsens tilrettelæggelse og gennemførelse, herunder indsamling, analyse og anvendelse af relevant information og de studerendes slutevaluering af undervisningen. Universitetet er i gang med at udvikle og afprøve en model for periodiske evalueringer af uddannelsen med inddragelse af eksterne interessenter, mens aftagere og øvrige relevante interessenter i form af aftagerpanel, censorkorps og beskæftigelsesundersøgelser på nuværende tidspunkt inddrages i kvalitetssikringen af uddannelsen. Uddannelsens fysiske faciliteter og materielle ressourcer bliver løbende sikret.

Vurdering for kandidatuddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at der gennemføres løbende kvalitetssikring og -udvikling af uddannelsens tilrettelæggelse og gennemførelse, herunder indsamling, analyse og anvendelse af relevant information og de studerendes slutevaluering af undervisningen. Universitetet er i gang med at udvikle og afprøve en model for periodiske evalueringer af uddannelsen med inddragelse af eksterne interessenter, mens aftagere og øvrige relevante interessenter i form af aftagerpanel, censorkorps og beskæftigelsesundersøgelser på nuværende tidspunkt inddrages i kvalitetssikringen af uddannelsen. Uddannelsens fysiske faciliteter og materielle ressourcer bliver løbende sikret.

Den samlede vurdering af kriteriet er baseret på vurderinger af følgende forhold:

Bliver information om uddannelseskvaliteten løbende indsamlet og anvendt?

Gælder for både bachelor- og kandidatuddannelsen

I 2012-13 har universitetets kvalitetssystem været underlagt en revisionsproces, hvilket har betydet, at alle politikker og procedurer er blevet opdateret, og en række nye procedurer og politikker er blevet udarbejdet.

Op til 2014 har rammerne for universitetets kvalitetssikringspolitik sikret, at den enkelte uddannelse er blevet vurderet ud fra følgende parametre baseret på ESG-kravene:

1. Sikring af studieordningerne
2. Sikring af de studerendes eksamen vedr. krav, regler og procedurer
3. Sikring af underviserens pædagogiske kompetenceudvikling
4. Sikring af studiemiljøet
5. Sikring af relevant information til styring af uddannelserne
 - 5.1. Kandidatundersøgelsen (fra 2014: dimittendundersøgelsen)
 - 5.2. Uddannelses- og undervisningsevalueringer
 - 5.3. Studienævnsrapport/studenterfakta (nøgletallene blev udbygget i 2013)
 - 5.4. Dialog med aftagerpanelet
 - 5.5. Dialog med censorkorpset.

For at indhente studenterfakta implementerede AAU i 2011 brugen af QlikView, som er universitetets interne elektroniske statistikværktøj, der gør det muligt at hente centrale nøgletal for uddannelserne. Værktøjet har givet studieledelserne mulighed for at trække nøgletal om:

- Bestand
- Optag
- Dimittender
- Frafald
- Gennemførelse
- Effektivitet
- Karakter
- STÅ-produktion.

(Dokumentationsrapporten, samlet, s. 936-937).

Universitetet skriver, at nøgletallene er blevet behandlet løbende i studienævnet og i studieleder- og studienævnsformandskredsen, og det fremgår da også, at der siden oprettelsen af bacheloruddannelsen i jura i 2007 og kandidatuddannelsen i jura i 2010 er blevet indsamlet forskellige typer af information vedr. uddannelsernes kvalitet (dokumentationsrapporten, s. 50).

For at sikre systematisk anvendelse af nøgletallene har universitetet i 2014 implementeret en procedure for studienævnsrapporter. Ifølge proceduren skal studienævnene årligt trække en samlet rapport for ovenstående nøgletal for de uddannelser, nævnene er ansvarlig for. Studienævnsrapporterne skal sikre, at udviklingen i nøgletallene også indgår i analysen af datamaterialet. Det er studieledelsens ansvar at følge op på nøgletallene (dokumentationsrapporten, s. 939³).

Som det fremgår under kriterium IV, har Det Juridiske Studienævn inden for rammerne af Det Samfundsvidenskabelige Fakultets notat om udviklings-, styrings- og effektiviseringsindsatser på uddannelsesområdet udarbejdet et udkast til en handlingsplan for jurauddannelsernes gennemførelsestider. Af planen fremgår det, at der systematisk vil blive indsamlet oplysninger fra studienævnsrapporter, informationer fra QlikView m.m.

Det var under besøget akkrediteringspanelets indtryk, at ledelsen er opmærksom på at følge centrale nøgletal for uddannelserne, herunder monitorering af karaktergennemsnit for de fag, der sammenlæses med HA (jur.) på 1. semester. Som det også fremgår under kriterium IV, har karaktergennemsnittet på fagelementet formueret I givet anledning til at revurdere opgavegrundlaget for den skriftlige eksamen.

På jurauddannelserne er der efter en evalueringsplan blevet gennemført undervisningsevalueringer hvert semester. Nogle semestre er der foretaget evalueringer af alle fagelementer, andre semestre af udvalgte fagelementer. Evalueringerne gennemføres elektronisk og tilrettelægges af studielederen (dokumentationsrapporten, s. 50 og bilag 48). I forbindelse med den kommende institutionsakkreditering har universitetet iværksat et nyt koncept for evaluering af undervisning, semestre og uddannelser, der blev anvendt første gang i efteråret 2013. Evalueringer-

³ Og procedure for studienævnsrapporter: http://www.aauhaandbog.aau.dk/file/6548/Procedure_for_studien%C3%A6vnsrapporter.pdf.

ne er fortsat elektroniske, og i efteråret 2013 blev der gennemført undervisningsevaluering af alle fag på bacheloruddannelsen samt af obligatoriske og udbudte valgfrie fagelementer på kandidatuddannelsen. Uddrag af resultaterne findes i bilag 51a-b (dokumentationsrapporten, s. 51).

Studielederen har pligt til at informere den eller de relevante institutledere, såfremt der er problemer med at rekvirere relevante undervisere, moduler, hvor der er særligt store dumpeprocenter, undervisere, der systematisk får dårlige evalueringer, eller andre lignende problemer (dokumentationsrapporten, samlet, s. 982).

Det er det enkelte studienævn, der inden for rammerne af evalueringskonceptet skal udarbejde planer for evaluering af undervisning, semestre og uddannelser. En sådan plan skriver universitetet, skulle behandles af Det Juridiske Studienævn i august 2014 (dokumentationsrapporten, s. 51).

Akkrediteringspanelet bemærker, at der forekommer at være få studerende, der deltager i undervisningsevalueringerne. I undervisningsevalueringerne for de udvalgte fag har mellem 5 og 27 studerende deltaget (bilag 37a-f). Det er i forlængelse heraf positivt, at der tilstræbes en svarprocent på 60, jf. procedurerne for evaluering af undervisning, semestre og uddannelser (bilag 52, samlet, s. 980). Det fremgår dog ikke, hvilke konkrete tiltag der skal bidrage til at øge svarprocenten.

Akkrediteringspanelet bemærker positivt, at institut- og studieledelserne, studiesekretariatet og studievejledningen blev evalueret af de studerende i 2010, hvilket giver et indtryk af de studerendes oplevelse af uddannelsens administrative understøttelse. I 2012 evaluerede de studerende også bachelor- og kandidatuddannelsen. Evaluering af hele uddannelsen indgår også i det seneste evalueringskoncept.

Akkrediteringspanelet noterer sig, at de studerende under besøget i mindre grad kunne genkende, at der blev evalueret systematisk. Panelet finder, at det muligvis kan tilskrives, at der er anvendt evalueringsplaner, der betyder, at ikke alle fagelementer evalueres hvert semester. Panelet lægger vægt på, at de studerende generelt oplever, at der bliver fulgt op på kritiske forhold. Her henviste de studerende til, at kritik af undervisere havde medført, at de ikke blev anvendt igen.

Som det fremgår under kriterium I, vil jurauddannelserne fremover indgå i universitetets dimittendundersøgelser. Udviklingen i beskæftigelsessituationen for uddannelsens dimittender indgår i de selvevalueringer, uddannelserne skal gennemføre hvert tredje år (se under periodisk evaluering af uddannelsen med inddragelse af aftagere og øvrige interessenter). Her skal uddannelsesledelsen for de tre senest opgjorte år oplyse andelen af ledige 4-19 måneder efter fuldført uddannelse og sammenligne dem med uddannelsens hovedområde og så vidt muligt med gennemsnittet for studienævnets uddannelser. De skal fx forholde sig til ledighedsprocenten, hvis den er mere end dobbelt så høj som landsgennemsnittet for hovedområdet, eller hvis studieledelsen vurderer, at den er høj (bilag 55, samlet, s. 998⁴).

Med reference til kriterium II bemærker akkrediteringspanelet, at der i universitetets politik for kvalitetssikring og -udvikling på uddannelsesområdet er fastlagt en målsætning om, at der i forbindelse med faglig vejledning samt studievejledning skal være en fastlærerdækning på 85 % (bilag 47, dokumentationsrapporten, samlet, s. 953).

Akkrediteringspanelet bemærker, at nogle procedurer for indsamling og distribuering af ledelsesinformation er relativt nye eller ved at blive omlagt og derfor fortsat skal forankres i universitetets kvalitetssikringsarbejde.

Samlet set vurderer akkrediteringspanelet, at der løbende og systematisk indsamles og anvendes information om uddannelsernes kvalitet.

⁴ Procedure for selvevaluering og udvikling af Aalborg Universitets uddannelser, http://www.aauhaandbog.aau.dk/file/7122/Procedure_for_selvevaluering_090914.pdf.

Bliver den samlede uddannelse periodisk evalueret med inddragelse af aftagere og øvrige relevante interessenter?

Gælder for både bachelor- og kandidatuddannelsen

Uddannelsernes aftagerpanel inddrages løbende i kvalitets- og udviklingsarbejdet omkring uddannelserne.

AAU har udarbejdet et udkast til en model for uddannelsesevaluering, der betyder, at eksisterende uddannelser fremover vil blive evalueret hvert tredje år. Evalueringerne tager udgangspunkt i en selvevalueringsrapport, der skal dokumentere uddannelsens kvalitet. Det er studienævnsformanden, der har ansvaret for at udarbejde rapporten. Der er til formålet udarbejdet en skabelon og en procedure for selvevaluering og udvikling af universitetets uddannelser (bilag 55 og fodnote 4). Det fremgår af skabelonen, at der i selvevalueringsrapporten skal indtages:

- Nøgletal, herunder optag, frafald, antal dimittender, gennemførelse, beskæftigelsesdata og andre nøgletal, som studienævnsformanden vurderer, at der bør rettes fokus mod
- Undervisnings- og studiemiljøets kvalitet
- Dimittendundersøgelser
- Input fra aftagerne og censorkorpset
- Forskningsdækning, herunder antallet af VIP'er i forskningsmiljøet og antallet af publikationer
- Opgørelser over studieaktivitet
- Omfanget af pædagogisk kompetenceudvikling.

Selvevalueringsrapporten skal afslutningsvist indeholde en vurdering af uddannelsens kvalitet og udviklingsmuligheder. Rapporten danner grundlag for et møde med deltagelse af:

- Studielederen
- Studienævnsformanden
- Næstformanden for studienævnet
- Institutlederen
- Repræsentanter for uddannelsens aftagerpanel
- En kvalitetssikringsmedarbejder fra fakultetet
- En ekstern faglig ekspert.

Efter mødet er det studielederens ansvar i samarbejde med studienævnet at udarbejde en handlingsplan for de evt. behov for indsatser, som selvevalueringsrapporten og mødet har givet anledning til. Handlingsplanerne skal godkendes på et møde, hvor dekanatet, institutlederen, studielederen og studienævnsformanden deltager.

I de år, hvor der ikke gennemføres selvevaluering, skal studielederen aflægge rapport til institut- og fakultetsledelsen om status for de indsatser, der måtte være blevet igangsat (dokumentationsrapporten, samlet, s. 941).

De enkelte skoler på universitetet har ansvaret for at henvende sig til de eksterne eksperter samt for at koordinere det praktiske arbejde i forbindelse med inddragelsen af de eksterne eksperter i forbindelse med selvevalueringsmøderne (bilag 47). Det fremgår ikke, hvilke krav der stilles til den eksterne faglige eksperts uafhængighed af miljøet, så det er sikret, at vedkommende kan udfordre uddannelsen og evt. inspirere ved at inddrage viden og erfaring fra tilrettelæggelsen af lignende uddannelser.

Akkrediteringspanelet bemærker, at periodiske evalueringer af uddannelserne med inddragelse af aftagere og øvrige relevante interessenter i 2013 blev et nyt krav til institutionerne i forbindelse med uddannelsesakkreditering. Bekendtgørelsens krav på dette område svarer ikke til de mere omfattende krav, bekendtgørelsen i forbindelse med institutionsakkreditering stiller til regelmæssige evalueringer af uddannelserne med inddragelse af eksterne eksperter. Men kravene i forbindelse med uddannelsesakkreditering kan ses som et første skridt i retning af at opfylde de krav, som institutionsakkreditering stiller.

Akkrediteringspanelet vurderer, at universitetet har påbegyndt det forberedende arbejde for at kunne gennemføre periodiske evalueringer af uddannelserne.

Sikrer uddannelsen løbende de nødvendige fysiske faciliteter og materielle ressourcer?

Gælder for bachelor- og kandidatuddannelsen

Universitetet gennemfører løbende en studiemiljøvurdering (SMV) blandt universitetets studerende. Der blev gennemført en undersøgelse i 2011, og den seneste undersøgelse blev gennemført i 2013⁵. Resultatet af SMV'en findes på universitets-, campus- og fakultetsniveau (dokumentationsrapporten, s. 53 og bilag 47, samlet, s. 944).

I foråret 2013 blev SMV'en gennemgået i studienævnet og studierådet, og der blev bagefter udarbejdet en handlingsplan for studiemiljøarbejdet på skolen. I 2013 er proceduren for opfølgning blevet revideret, så resultaterne gennemgås på universitetsniveau (i studiemiljøudvalget, som er et udvalg under hovedarbejdsmiljøudvalget, hvor de studerende er repræsenteret), på fakultetsniveau samt på skoleniveau og/eller studienævnsniveau. Behandlingen af resultaterne koordineres tæt på tværs af niveauerne, der i fællesskab aftaler, hvilke tiltag og processer der skal igangsættes for at forbedre studiemiljøet. Der følges bl.a. op på handlingsplanerne på tværfakultære kvartalsmøder (bilag 47, samlet, s. 944).

Det er væsentligt på jurauddannelserne, at der er tilstrækkelig auditoriekapacitet. Uddannelserne råder i Juraens Hus, i fællesskab med erhvervsøkonomi-jura-uddannelserne, over to auditorier, der indgår i den samlede auditoriekapacitet (dokumentationsrapporten, s. 53).

Under besøget fortalte de studerende, at det har givet nogle logistiske udfordringer, at andre uddannelser end jurauddannelserne har booket de auditorier, jurauddannelserne sædvanligvis benytter sig af. Det betyder fx, at de studerende modtager undervisning sent på dagen og i lokaler, der ikke ligger i umiddelbar nærhed af Juraens Hus, hvor de studerende oplever, at de har et godt sammenhold. Generelt tilkendegav de studerende dog, at der er tilstrækkelig plads, men at der er rift om grupperummene. Ledelsen sagde under besøget, at det har været nødvendigt at planlægge undervisning i ydertimer på fx 3. semester, men at faciliteterne generelt er tilstrækkelige.

Akkrediteringspanelet vurderer, at universitetet løbende sikrer de faciliteter og ressourcer, der er nødvendige, for at de studerende kan gennemføre uddannelserne. Dog bemærker panelet, at blot 13,4 % af de studerende på universitetet deltog i den seneste SMV (jf. note 5).

⁵ http://www.studiemiljoe.aau.dk/digitalAssets/89/89333_smv_rapport_-_hele_aau_mdl_26_06_2013.pdf.

Om akkrediteringen

Lovgrundlag

En akkrediteringsvurdering af en uddannelse er en faglig vurdering af, om uddannelsen lever op til foruddefinerede kriterier. Denne akkrediteringsvurdering er foretaget med udgangspunkt i de kriterier for uddannelsers kvalitet og relevans, som er fastlagt i bekendtgørelse nr. 745 af 24.6.2013 (Bekendtgørelse om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner og godkendelse af nye videregående uddannelser).

Metode og proces

Akkrediteringsprocessen bygger på metodiske elementer, som er internationalt anerkendte, og på de europæiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring af videregående uddannelse. Hovedelementerne i akkrediteringsprocessen er, at institutionen indsender sit skriftlige materiale for at vise, hvordan kriterierne er opfyldt, at et fagligt akkrediteringspanel vurderer dette, og at der udarbejdes en akkrediteringsrapport, som offentliggøres.

AI har tilrettelagt akkrediteringsprocessen med det formål at sikre en transparent proces og tilvejebringe et solidt dokumentationsmateriale, som akkrediteringspanelet kan foretage sin vurdering på baggrund af.

Processen skitseres kort herunder. En uddybning af processen findes i AI's *Vejledning til uddannelsesakkreditering. Eksisterende uddannelser og udbud*, som er tilgængelig på www.akkr.dk.

- Institutionen har været inviteret til et vejledende informationsmøde om akkrediteringsopgaven.
- Institutionen har indsendt redegørelsen og bilag for at vise, hvordan de opfylder kriterierne. Kravene til den skriftlige dokumentation fremgår af *Vejledning til uddannelsesakkreditering. Eksisterende uddannelser og udbud*.
- Akkrediteringspanelet og AI har analyseret materialet ud fra de kriterier, som er fastlagt for akkreditering af eksisterende uddannelser og udbud, og har bedt institutionen om at indsende supplerende oplysninger ved tvivlsspørgsmål.
- Akkrediteringspanelet og AI har været på besøg på uddannelsesinstitutionen.
- AI har udarbejdet akkrediteringsrapporten på baggrund af institutionens skriftlige materiale og besøget samt akkrediteringspanelets analyse og vurdering heraf. Rapporten er godkendt af akkrediteringspanelet.
- Rapporten har været i høring på uddannelsesinstitutionen. Hvis institutionen har indsendt et høringssvar, der har givet anledning til ændringer i vurderinger i rapporten, vil det fremgå i det følgende afsnit om sagsbehandling.
- AI har sendt den endelige akkrediteringsrapport til Akkrediteringsrådet og har samtidig offentliggjort rapporten på www.akkr.dk. Akkrediteringsrapporten danner grundlag for Akkrediteringsrådets afgørelse om positiv uddannelsesakkreditering, betinget positiv uddannelsesakkreditering eller afslag på uddannelsesakkreditering.
- Akkrediteringsrådet meddeler sin afgørelse til uddannelsesinstitutionen og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Sagsbehandling

Ansøgningen er modtaget 1. juli 2014.

Akkrediteringsrapporten er sendt i høring hos institutionen 23. marts 2015.

Høringssvaret har ikke medført ændringer i kriterievurderingerne.

Akkrediteringsrapporten er behandlet på Akkrediteringsrådets møde 26. juni 2015.

Dokumentation – samlet oversigt

Redegørelse (dokumentationsrapport)

Studieordning bacheloruddannelsen i jura (STO 2013 BA.jur)

Studieordning kandidatuddannelsen i jura (STO 2013 Cand.jur)

Bilag 1 - Uddannelsesevaluering af BA.jur fra foråret 2012

Bilag 2.a - Beskæftigelse, spørgsmål

Bilag 2.b - Beskæftigelse, evaluering

Bilag 3 - Dimittendundersøgelse 2012, delrapport

Bilag 4.a - CV, Christian Lundblad

Bilag 4.b - CV, Elsemette Cassøe

Bilag 4.c - CV, Finn Bødstrup

Bilag 4.d - CV, Peter Larsen

Bilag 4.e - CV, Jan Guldmand Hansen

Bilag 4.f - CV, Claus Kim Holstein Nielsen

Bilag 4.g - CV, Erling Brandstrup

Bilag 4.h - CV, Jesper Ildal Djørup

Bilag 5.a - Referat, aftagerpanel d. 14. april 2011

Bilag 5.b - Referat, aftagerpanel d. 6. oktober 2011

Bilag 5.c - Referat, aftagerpanel d. 12. april 2012

Bilag 5.d - Referat, aftagerpanel d. 3. december 2012

Bilag 5.e - Referat, aftagerpanel d. 26. november 2013

Bilag 6.a - Sommerskole, oplæg

Bilag 6.b - Sommerskole, invitation 2013

Bilag 6.c - Sommerskole, invitation 201

Bilag 6.d - Sommerkursus, Legal English, invitation 2013

Bilag 7 - Oversigt på eksterne undervisere

Bilag 8 - Censorevaluering fra vinteren 2011-2012

Bilag 9 - Gæsteforelæsninger i perioden 2012-2014

Bilag 10 - IPR NORD arrangementer

Bilag 11.a - Juraens venner, invitation til Kapitalfondes Verden

Bilag 11.b - Juraens venner, invitation til Store Kontraktdag

Bilag 12.a - Matchmaking, emner

Bilag 12.b - Matchmaking, kandidatspecialer der blev gennemført

Bilag 12.c - Matchmaking, samarbejdsaftale

Bilag 13 - Fagbeskrivelse, projektorienterede forløb fra juni 2014

Bilag 14 - Informationer om Studie- og karrieredag

Bilag 15 - Studerende på udlandsophold til foråret 2015

Bilag 16.a - Studieordning, skabelon til bachelor

Bilag 16.b - Studieordning, skabelon til kandidat

Bilag 17 - Pressemeddelelse

Bilag 18.a - Publikationer i perioden 2010-2013, kronologisk oversigt

Bilag 18.b - Publikationer fra forskergruppe I

Bilag 18.c - Publikationer fra forskergruppe II
 Bilag 18.d - Publikationer fra forskergruppe III
 Bilag 19 - Oversigt på medieaktivitet-presseklip i perioden 2010-2013
 Bilag 20 - Fagansvarlig beskrivelse
 Bilag 21 - Oversigt over fagansvarlige på valgfag
 Bilag 22 - Undervisningsomfang og fordeling på stillingskategorier
 Bilag 23 - Oversigt over sammenlæsning
 Bilag 24 - Fordeling af undervisning mellem interne og eksterne undervisere
 Bilag 25 - Brug af digitalisering i undervisningen
 Bilag 26 a - Tiltrædelsesforelæsning x 1
 Bilag 26.b - Tiltrædelsesforelæsning x 4
 Bilag 27.a - Studieordning, tillæg til STO BA.jur 2013
 Bilag 27.b - Code of conduct, grønlandske jurastuderende
 Bilag 27.c - Referat, advisory board d. 23. januar 2014
 Bilag 28.a - Paradigma, praktikforløb
 Bilag 28.b - Paradigma, kursusfag 9. semester
 Bilag 28.c - Paradigma obligatoriske juridiske fag HA.jur og BA.jur
 Bilag 28.d - Paradigma, obligatoriske juridiske fag CMJ og CJ
 Bilag 29.a - Fagbeskrivelse til STO BA.jur 2009
 Bilag 29.b - Fagbeskrivelse til STO BA.jur 2013
 Bilag 29.c - Fagbeskrivelse til STO CJ 2010
 Bilag 29.d - Fagbeskrivelse til STO CJ 2013
 Bilag 29.e - Fagbeskrivelse til valgfag efteråret 2013
 Bilag 29.f - Fagbeskrivelse til valgfag fra foråret 2014
 Bilag 30.a - Semesterskema 2. semester
 Bilag 30.b - Semesterskema 4. semester
 Bilag 31 - Samarbejdsaftaler ang. udlandsophold
 Bilag 32 - Studienævnsrapport
 Bilag 33.a - Fakultetsmålsætninger for gennemførelse
 Bilag 33.b - Mål for gennemførelsestid, handlingsplan for jurauddannelserne
 Bilag 34.a - Udskrift på frafaldstruede studerende fra foråret 2014
 Bilag 34.b - Procedure vedr. vejledning af frafaldstruede studerende
 Bilag 35 - Eksempel på kommunikation på moodle
 Bilag 36.a – Fagudvælgelse
 Bilag 36.b - Fagelementer udtaget til akkreditering
 Bilag 37.a - Undervisningsevaluering, Formueret I, Aftaleret
 Bilag 37.b - Undervisningsevaluering, Formueret I, Erstatningsret
 Bilag 37.c - Undervisningsevaluering, Civilproces
 Bilag 37.d - Undervisningsevaluering, EU og Folkeret
 Bilag 37.e - Undervisningsevaluering, Fast ejendom
 Bilag 37.f - Undervisningsevaluering, Videregående strafferet
 Bilag 38.a - Karaktergennemsnit, Formueret I skr. ordinæ.
 Bilag 38.b - Karaktergennemsnit, Formueret I skr. reeksamen
 Bilag 38.c - Karaktergennemsnit, Formueret I mdt. ordinær
 Bilag 38.d - Karaktergennemsnit, Formueret I mdt. reeksamen
 Bilag 39 - Deltagelse i adjunktpædagogikum for adjunkter
 Bilag 40.a - Beskrivelse af grundkursus
 Bilag 40.b - Deltagelse i grundkursus for stipendiat Martin Poulsen
 Bilag 40.c - Deltagelse i grundkursus for stipendiat Helena Lybæk Gudmundsdottir
 Bilag 40.d - Deltagelse i grundkursus for stipendiat Gitte Abrahamsen
 Bilag 40.e - Deltagelse i grundkursus for stipendiat Birgitte Krejsager
 Bilag 40.f - Deltagelse i grundkursus for stipendiat Hanne Hartoft
 Bilag 40.g- Deltagelse i grundkursus for stipendiat Maria Fonseca
 Bilag 40.h - Deltagelse i grundkursus for stipendiat Mette Mortensen

Bilag 40.i - Deltagelse i grundkursus for stipendiat Charlotte Sørensen
 Bilag 41.a - Undervisnings- og vejledningsudviklingsforløb, indbydelse fra foråret 2012
 Bilag 41.b - Undervisnings- og vejledningsudviklingsforløb, evaluering fra foråret 2012
 Bilag 42 - Studienævnets retningslinjer for vejledning
 Bilag 43 - Introduktion til genindført gruppeeksamen
 Bilag 44 - Oplæg til Peer Assessment
 Bilag 45.a - Institutseminar 2009
 Bilag 45.b - Institutseminar 2010
 Bilag 45.c - Institutseminar 2012
 Bilag 45.d - Medarbejdermøde d. 8. marts 2011
 Bilag 45.e - Medarbejdermøde d. 23. august 2011
 Bilag 45.f - Medarbejdermøde d. 1. februar 2012
 Bilag 45.g - Medarbejdermøde d. 15. august 2012
 Bilag 46.a - AAU's politik for pædagogisk kompetenceudvikling
 Bilag 46.b - AAU's politik for pædagogisk kompetenceudvikling
 Bilag 47 - Intern kvalitetssikring og -udvikling
 Bilag 48 - Eksempel på evalueringsplan fra foråret 2012
 Bilag 49.a - Evaluering af ledelsen fra efteråret 2010
 Bilag 49.b - Evaluering af studiesekretariat fra efteråret 2010
 Bilag 49.c - Evaluering af studievejledning fra efteråret 2010
 Bilag 50 - Uddannelsesevaluering af cand.jur fra foråret 2012
 Bilag 51.a - Undervisningsevaluering, spørgeskema af Juridisk metode
 Bilag 51.b - Undervisningsevaluering, evaluering af Juridisk metode
 Bilag 52 - AAU's procedure for evaluering af undervisning, semestre og uddannelser
 Bilag 53 - Eksempel på opfølgning af evalueringer
 Bilag 54 - Referat, studienævns møde d. 2. maj 2014, evalueringer
 Bilag 55 - Selvevalueringsskabelon
 Bilag 56 - Høring af censorformandskabet ang. genindførelse af gruppeeksamen
 Følgebrev med rektors godkendelse

- 24. februar 2015 er der modtaget supplerende oplysninger vedr. vejledning og semesterlængde
- 17. marts 2015 er der modtaget oplysninger vedr. VIP/DVIP og Stud./VIP beregninger. Oplysningerne modtaget i revideret version 18. marts 2015.

Følgende links er besøgt i den periode, hvor akkrediteringsrapporten er blevet udarbejdet:

- <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/politiske-indsatsomrader/dimensionering>
- <http://www.fak.samf.aau.dk/uddannelse/skoler-studnaevn#law>
- http://www.aauhaandbog.aau.dk/file/6548/Procedure_for_studien%C3%A6vnsrapporter.pdf (procedure for studienævnsrapporter)
- http://www.aauhaandbog.aau.dk/file/7122/Procedure_for_selvevaluering_090914.pdf (Procedure for selvevaluering og udvikling af Aalborg Universitets uddannelser)
- http://www.studiemiljoe.aau.dk/digitalAssets/89/89333_smv_rapport_-_hele_aau_md_26_06_2013.pdf

Juridiske opmærksomhedspunkter

Vedr. kriterium II

AAU anfører i høringssvaret, at ”akkrediteringspanelets skøn ikke holder sig inden for akkrediteringsloven og akkrediteringsbekendtgørelsens rammer” (høringssvaret, s. 2). Det fremgår af høringssvaret, at AAU ikke anerkender ”(...) akkrediteringspanelets udøvede vurderinger og skøn vedrørende kriterium 2. AAU kan for det andet ikke anerkende sammenhængen mellem præmisserne for akkrediteringspanelets vurdering og panelets samlede vurdering af uddannelserne, idet der ikke her er forholdsmæssighed mellem en afvigelse fra et enkelt delkriterium og den alvorlige retsfølge, der følger af panelets indstilling.” (Høringssvaret, s. 1-2). Endelig henviser AAU til, at ”De centrale kriterier skal være udmøntet på en måde, så det er klart fastsat, hvornår et kriterium er opfyldt.” AAU argumenterer dels for at der ikke er fastsat en grænseværdi for stud/VIP-ratioen, og at VIP/DVIP-ratioen ikke kan gøres til genstand for en selvstændig vurdering (Høringssvaret, s. 3).

AI skal bemærke, at det fremgår af vejledningen, jf. afsnit 2.1 og afsnit 3⁶, at institutioner skal angive VIP/DVIP-ratioen for uddannelsen. Institutionen skal angive studerende/VIP-ratioer opgjort dels i antal og dels i årsværk. Ratioerne er dermed en stærk indikation på et problem, men ratioerne kan ikke stå alene og skal understøttes af øvrige forhold. Ratioerne indgår derfor med betydelig vægt, men indgår i en helhedsvurdering, hvor alle saglige og relevante forhold indgår.

Ved uddannelsesakkreditering vurderer akkrediteringspanelet de enkelte kriterier ud fra en helhedsvurdering, hvor uddannelsens redegørelse, herunder oplysninger om tiltag, praksis, nøgletal og lignende bliver vurderet sammen med indtryk fra akkrediteringsbesøget. Således vurderer akkrediteringspanelet den skriftlige dokumentation sammen med indtrykket fra akkrediteringsbesøget.

Det fremgår af høringsversionen af akkrediteringsrapporten, at de studerendes adgang til videnskabeligt personale (kriterium 2) er vurderet delvist tilfredsstillende af flere grunde. Indtryk fra besøget har understøttet den skriftlige dokumentation, herunder nøgletal for uddannelsen, hvor panelet fandt, at der var få forskere ansat til at undervise et stort antal studerende, og at der er en udstrakt brug af eksterne undervisere på uddannelsen. Dertil kommer, at miljøet har været udfordret af langtidssygemeldinger, orlov og forskere på nedsat tid. Derfor kan miljøet anses som værende sårbart, både i forhold til at sikre en solidt forskningsbaseret af alle områder og ikke mindst i lyset af at uddannelsen har en stor studenterbestand. For det andet er det vurderet, at uddannelsens forskningsbaseret ikke er tilstrækkelig understøttet, idet der ikke i tilstrækkelig grad anvendes VIP’er til undervisning og vejledning af bachelorprojekter og specialer.

AI skal bemærke, at forskningsbaseret er et helt centralt grundelement for universitetsuddannelser, jf. universitetsloven⁷. For at sikre at universitetsuddannelser er forskningsbaserede lægges der i forbindelse med akkreditering vægt på, at alle fagelementer er forskningsbaserede, og at de studerende har mulighed for kontakt til forskningsmiljøet bag uddannelsen gennem undervisning og vejledning. Det er derfor også særligt problematisk, når adgangen til videnskabeligt personale ikke er tilfredsstillende på en række områder, jf. ovenstående. Akkrediteringspanelet har ud fra en helhedsvurdering af samtlige ovenstående forhold vurderet, at de studerendes adgang til videnskabeligt personale ikke er tilfredsstillende. AI afviser påstanden om skøn under regel i forbindelse med vurderingen af kriterium II og fastholder indstillingen om betinget positiv akkreditering.

⁶ Vejledning til uddannelsesakkreditering, eksisterende universitetsuddannelser, 30. september 2013.

⁷ Bekendtgørelse af lov om universiteter, LBK nr 261 af 18/03/2015